

ISSN 2311-3413

№ 9

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ЕКОНОМІКА

i

2016

ФІНАНСИ

ЖУРНАЛ ВКЛЮЧЕНО ДО МІЖНАРОДНИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗ:
РОСІЙСЬКОГО ІНДЕКСУ НАУКОВОГО ЦИТУВАННЯ (РИНЦ)
INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL
ULRICH'S PERIODICALS DIRECTORY

SCIENTIFIC JOURNAL
Economics and Finance

Дніпропетровськ
2016

Редакційна колегія:

- Атамас П.Й.**, кандидат економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Andris Denins, Dr.oec., Professor, Faculty of Economy and Management, University of Latvia (Rīga, Latvia);
Andrej Udovč, Doctor of Economic Sciences, Professor of Economics, Head of the chair for agrometeorology, agricultural land management, economics and rural development Biotechnical faculty, Univerza v Ljubljani (Slovenia);
Бабич В.П., д.э.н., профессор, председатель Всемирного ноосферно-онтологического общества им. В.И. Вернадского (Бостон-Харьков-Санкт-Петербург), действительный член РАННО, член Ассоциации русскоязычных ученых штата Массачусетс (Бостон, США);
Brezina Ivan, prof. Ing., CSc., Faculty of Economic Informatics, Department of Operations Research and Econometrics, The University of Economics in Bratislava (Bratislava, Slovakia);
Довбня С.Б., доктор економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Dimitar Kanev, Doctor of Economic Sciences, Professor of Economics (Varna, Bulgaria);
Dr. Jerald L. Feinstein, DeVry University - Engineering Dean (Denver, Colorado, USA);
Константин Савов Калинков, доктор економіки, професор (Варна, Болгарія);
Крамаренко Г.О., доктор економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Маюров Н.П., д.ю.н., профессор, заслуженный юрист РФ, почетный сотрудник МВД России, зав. кафедрой государственного и административного права Межрегионального института экономики и права при МПА ЕврАзЭС (г. Санкт-Петербург, Россия);
Мних М.В., доктор економічних наук, професор (Київ, Україна);
Окулич-Казарин В.П., доктор педагогических наук, профессор Академии Яна Длугоша в Ченстохове (Польша), MBA (NY), эксперт в мотивации персонала;
Павлов К.В., доктор економічних наук, професор (Іжевськ, Російська Федерація);
Dr. Parikshat Singh Manhas, Ph.D, Professor (Jammu & Kashmir, India);
Паршина О.А., доктор економічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Пелих С.О., доктор економічних наук, професор (Мінськ, Республіка Беларусь);
Плаксиенко В.Я., доктор економічних наук, професор (Полтава, Україна);
Пліскановський С.Т., доктор технічних наук, професор (Дніпропетровськ, Україна);
Пуцько Б.М., доктор економічних наук, професор (Львів, Україна);
Ruta Šneidere, PhD., Docent (Rīga, Latvia);
Nada Vignjević-Djordjević, Doctor of Economic Sciences, As. Professor (Novi Pazar, Serbia);
Yoshii Masahiko, Doctor of Economic Sciences, Professor of Economics, Graduate School of Economics, Kobe University (Japan);
Хайдаров Н. Х., доктор економічних наук, професор (Республіка Узбекистан);
Шаталова Н.І., доктор соціологічних наук, професор (Єкатеринбург, Російська Федерація);
Дробязко С.І., кандидат екон. наук, доцент, професор РАЕ (Дніпропетровськ, Україна);
Карпенко Л.М., кандидат економічних наук, доцент (Одеса, Україна);
Лисенко Д.В., кандидат економічних наук, доцент (Москва, Російська Федерація);
Тропиніна І.Г., заступник директора з наукової роботи Красноярського інституту економіки Санкт-Петербурзької академії управління і економіки (Російська Федерація);
Фадєєва Ю.В., кандидат економічних наук (Тула, Російська Федерація);
Шевченко В.М., кандидат наук з державного управління (Дніпропетровськ, Україна)

Матеріали публікуються українською, російською та англійською мовами.

Статті проходять відбір, зовнішнє та внутрішнє рецензування.

Відповідальність за зміст статей та якість перекладу інформації на англійську мову несуть автори публікацій.

Всі права захищені.

*Повний або частковий передрук і переклад дозволено лише за згодою автора і редакції.
При передрукуванні посилання на «Економіка і Фінанси» обов'язкове.*

© «Економіка і фінанси», 2016

ЗМІСТ

Коев С. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE REENGINEERING METHODOLOGIES.....	4
Костюк Б. В. ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ.....	12
Мартинів І.К. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	22
Мних М.В., Мних А.М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ ЯК ОСОБЛИВОЇ СИСТЕМИ СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....	29
Пунько Б.М. P-ІНДЕКС КОНКУРСНОГО РЕЙТИНГУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИКА ЯК ПІДСТАВА ЗАМІЩЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОСАДИ.....	37
Цеханович В.Б. ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ .	47

CONTENTS

Koiev S. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE REENGINEERING METHODOLOGIES.....	4
Kostiuk B.V. PROBLEMS AND DIRECTIONS OF PERFECTION OF THE STATE TAX AUDIT MECHANISM IN UKRAINE.....	12
Martyniv I. ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF THE COMMERCIALIZATION INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS...22	22
Mnikh N.V., Mnikh A.N. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES INSURANCE FINANCIAL AND CREDIT RISK AS THE SPECIFIC SYSTEM OF LEGAL ENTITIES OF INSURANCE COVERAGE.....	29
Punko B.M. P-INDEX RATING TEACHING STAFF AS THE BASIS OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL REPLACEMENT POSITION.....	37
Tsekhanovich V.B. THE PRINCIPLES OF THE STATE REGULATION OF REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	47

Stoyan Koev

PhD

Agro Finance REIT SEO, Plovdiv, Bulgaria

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE REENGINEERING METHODOLOGIES

Contemporary organizations must be extremely flexible, in order to have the opportunity successfully to develop in situations of hard operative conditions and in a rapidly changing environment. A need arises for a fundamental change in important operations and processes of the company. There are many approaches to the reengineering process implementation, thanks to various methodologies by different researchers or practice-oriented authors.

The challenge, upon starting the reengineering process, is to select the most suitable approach for the organization.

This article studies, presents and compares a different set of methodologies for the reengineering process.

Keywords: *reengineering, the reengineering process, fundamental change, methodology for reengineering.*

Introduction

Acknowledging the need for and importance of change, and studying the favourable effects from the reengineering concept implementation, is an important step that every organization which has decided to keep its market position and to increase its competitiveness, needs to undertake. This type of organizations must reach to the conclusion that the world and markets are constantly changing, and their further development requires radically new solutions, rather than partial changes and improvements. The changes in a company must be distinctive and remembering with regards to the presentation of the company before the end consumers.

Many authors have provided definitions for the process of reengineering. With the help of various methodologies and the implementation of different stages, the researchers have attained completeness of the process.

The objective of this article is to study, present and compare a different set of methodologies for the reengineering process.

The object of the research is the methodology of implementing the reengineering process.

1. The concept of reengineering

The concept of reengineering appears in the scientific theory of management in the beginning of the 90s of the XX century.

Michael Hammer gives a new orientation to reengineering in the field of corporate processes and more precisely their pre-planning. The majority of scientific theoreticians assume the American professor as the founder of the term “reengineering”. A comprehensive and well summarized definition of the term is given by Michael Hammer in his article in collaboration with J. Champy (1993, p.34): “Reengineering is a fundamental reconsidering and radical re-designing of the

business processes, with the aim to achieve drastic improvement of their critical performance indicators – operative costs, quality, customer service and time.”

Here, in this definition the authors distinctly outline four terms being the conceptual basis of reengineering: fundamentality, radicality, being drastic, and processes. The so specified four terms form the meaning and structure of the reengineering concept. Being the first, fundamentality is intended to demonstrate the importance, while the other three – to form the structure of reengineering itself.

2. Comparison of the different methodologies of the reengineering process

Table 1

Comparison of methodologies of the reengineering process

Author/ Authors	Main stages	Focus	Added value	Weaknesses
<i>Hammer and Champy (1993)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introduction into reengineering of business processes 2. Identifying business processes 3. Selecting a business process 4. Understanding the selected business processes 5. Redesign of the selected business processes 6. Implementation of the new design of the business processes 	The methodology is focused on the planning rather than the project implementation, thanks to the belief of the authors in the success of the implementation stage, after the five preliminary stages having been properly completed.	One of the first systematized reengineering methodologies. Main starting point for building the other methodologies concerning the reengineering process.	This methodology does not describe the interrelations between the different stages, neither the tasks in each of the six stages is clearly specified.
<i>Davenport (1993)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adjustment of the business vision and goals 2. Identifying the business processes that have to be changed 3. Understanding and measuring the processes 4. Information technologies 5. Creating a process prototype 6. Implementation 	Information technologies are at the core of this methodology where the author positions them as a separate stage. Other focal point is the implementation of the reengineering project, which the author assumes that usually takes twice as much time as the planning itself.	This is the other fundamental methodology. Again, it can be described as a starting point for building the other methodologies concerning the reengineering process. Its added value comprises of underlining the importance of the information technologies, preparing of a process prototype and the time required for the process of implementation.	Main weaknesses are the undescribed interrelations between the separate stages, as well as the tasks in each of the six stages are not clearly specified, but only their content.
<i>Marianne Broadbent and Carey (1995)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Defining a vision and goals 2. Ensuring support by Senior management support 3. Developing a high level process 	The main feature of this methodology is its continuous	The added value of this methodology consist of the	This methodology assumes that the vision, goals and

	<p>map</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Defining the processes intended for redesign 5. Understanding and evaluation of the existing process 6. Redesigning the process(processes) and identifying the impact of the information technologies 7. Prototype and testing the new process (processes) 8. Ensuring the change management and opportunities for maintenance 9. The new process as an operations process in the organization 10. Implementation of strategies for continuing improvement 	<p>nature and the cyclicity from the tenth to the third stage.</p>	<p>new two stages that can clearly be differentiated from the methodologies examined - providing change management and opportunities for maintenance, as well as implementation of strategies for continuing improvement.</p>	<p>the support of the senior management is a constant in the reengineering process and the built system for continuous improvement, which actually has to be checked systematically, and not to be taken for granted.</p>
<p><i>Lon Roberts (1994)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evaluation of the opportunities 2. Analysis of the current capacities 3. Process design 4. Assessment of the risk and the effect 5. Transitional plan 6. Pilot test 7. Infrastructure modification a 8. Implementation and change 9. Monitoring and production 10. Process of continuous improvement 	<p>Three main points: 1) the way things should be; 2) the way things actually are; 3) how to coordinate the difference between 1) and 2)</p>	<p>The interrelations applied in the methodology turn the design stage into an iterative process.</p>	<p>The methodology defines the main stages, however their tasks and main operational tools are not specified.</p>
<p><i>Lowenthal (1994)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preparing for the change 2. Planning for change 3. Designing for change 4. Change assessment 	<p>The process of change is in the focus of the methodology.</p>	<p>The author thinks that organizations must be considered as constantly changing markets. This assumption is relevant as to the constantly changing environment and the constantly rising requirements and desires of the end customers.</p>	<p>The process is simplified, as the main stages are outlined without immersing into the reengineering topic.</p>
<p><i>Cross, Feather and Lynch (1994)</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analytical stage 2. Design stage 3. Implementation 	<p>The central place in this methodology belongs to design as a cyclical process similarly to Roberts'</p>	<p>The added value of this methodology consists of the fact that this team draws out six principles for the design:</p>	<p>The main weakness of this methodology is that its authors miss the stage of defining the strategy, vision,</p>

		methodology, however in the same time the process is built up by other stages and actions, which makes the methodology a different one.	<ul style="list-style-type: none"> - Quality services - Working process - Working space - Continuous improvement - Workforce - Information technologies. 	goals, and tasks.
<i>Manganelli and Klein (1996)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preparation 2. Identification 3. Vision 4. Redesign 5. Transformation 	This methodology again pays attention to information technologies as part of the reengineering process.	For the first time redesign is divided into two parts: technical design (information technologies) and social design (organizational plans and staff development plans).	The weaknesses of this methodology concern the undescribed interrelations between the separate stages, as well as the unspecified tasks in each stage.
<i>Kodak</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Project initiation 2. Understanding the process 3. The new design of the process 4. Business transition 5. Change management 	The redesign of the selected business processes is done with special focus on the potential of the information technologies.	The main advantage of the methodology is that the last stage, i.e. change management, is carried out in parallel with the other stages, and not subsequently.	As main weakness of the methodology we can point out the lack of a separate stage defining the strategy, vision, goals, and tasks.
<i>Masoud Yaghinia, Shabnam Sharifiana, Rahim Akhavana (2012)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Finding opportunities for regeneration 2. Identifying IT leverages 3. Process selection 4. Documenting the existing process 5. Finding interrelations 6. Finding alternative design solutions of the process 7. New process designing 8. IT architecture designing 	Information technologies are the focus of this methodology. In the same time the design stages are well differentiated.	According to this team, globally, there are still no facts and rules for implementation of the reengineering methodology. Every company has its own unique situation and its own unique methodology.	The so built methodology does not include the concept of continuous improvement and change management.
<i>Fitzgerald and Murphy (1996)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selecting a process subject to redesign 2. Selecting a team 3. Understanding the present process 4. Developing a vision. 5. Defining the necessary actions 6. Negotiating/Implementing the plan 	Implementation is leading in this methodology, as methodology may generally be divided into two main phases: planning and redesign and implementation.	This methodology is based on a repetitive approach. At each stage, it is admissible to go back to the previous one for further	Namely, due to the option for constant returning to a previous stage the reengineering process may take quite a long

		They are equal with regards to number of stages.	improvement. In this way the authors define their methodology as a continuous process of improvement.	time.
<i>Muthu, Whitman and Cheraghi (1999)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preparation for reengineering 2. Developing a map and analysis of the current process status 3. Process design 4. Implementation of the process design 5. Continuous improvement 	This methodology focuses on preliminary planning, deep substantiation, iterative redesign process and plan for continuous improvement.	The methodology includes stages and sub-stages, the interrelations within the stages are defined; the need of cultural change is pointed out; the authors think that continuous improvement and reengineering are complementary.	This is a high class methodology and so it is unlikely an internal company team to manage with its implementation. Deeper knowledge in reengineering is required.
<i>Mark Klein (2004)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Preparation 2. Identification 3. Vision 4. Redesign 5. Transformation 	Extensive review and analysis of each stage of the methodology implementation.	Within a separate project, the methodology allows skipping, rearranging or recombination of tasks in order to satisfy the necessities occurred, or to emphasize on or pay less attention to some tasks.	This is a high class methodology and it is unlikely an internal company team to manage with its implementation, although the author points out that the methodology may be applied without the intervention of consultants.
<i>M. Kamel and Sh. Bitzer (1997)</i>	<ol style="list-style-type: none"> I. Preparation for workflow innovations. II. Automation of the existing workflow III. Defining the process improvements IV. Establishing of supporting structures V. Introduction and maintenance of the improved workflow 	In depth review and analysis of every phase and stage of the methodology implementation.	The main advantage of this methodology is that M. Kamel and Sh. Bitzer use accurate real-time measurements of the process, collected by the workflow tool, in order to improve the performance and flexibility of the workflow.	The authors do not assume translocation and overdelivery except these specified in the separate phases.

			The added value of this methodology is the opinion of the authors that after the implemented process of redesign, it is necessary to undertake organizational and infrastructural changes.	
--	--	--	--	--

Source: Author's image

The table above comprises of a comparison of the reviewed methodologies of the reengineering process provided by Hammer and Champy, Davenport, Broadbent and Butler, Roberts, Lowenthal, Cross, Feather and Lynch, Manganelli and Klein, Kodak, Yaghinia, Sharifiana, and Akhavana, Murphy, Muthu, Whitman, and Cheraghi, Klein and Kamel, and Bitzer.

The header of the table shows five indicators on which basis the comparison was made, namely:

- author/authors;
- main stages;
- focus;
- added value;
- weaknesses.

The first column contains information about the authors of the methodologies of the reengineering process and the year of their creation. The second indicator exhibits the main stages of the different methodologies, without elaborating into their inherent tasks, steps and interrelations. The indicator "Focus" distinguishes the main aspects of the methodologies that the authors view as most important. The fourth indicator is a measure of the contribution of each methodology in the context of implementing the reengineering process in the organization. The last indicator measures the potential weaknesses of each of the examined methodologies, i.e. lack of a certain element in its structure, impossible implementation in particular circumstances, or incorrect implementation.

Most reengineering methodologies share common phases and functions, in the same time they differ in their approach to reengineering. Their main differences may be summarized in the following areas:

- whether they include or do not include the development of a vision and goal of the reengineering;
- whether they have defined tasks and goals on the different stages of the methodology;
- whether they recommend or do not recommend detailed modeling and analysis of the present situation;
- whether they support spotted or radical changes in the business processes

- whether they propose examining the successful organizations before starting reengineering implementation.

Despite the popularity of reengineering during the last several decades, it can be said that this topic reached its peak in 1994 with the help of authors such as Davenport and Champy. Today, the study of the reengineering strategies should be focused on the concepts of knowledge management, change management, organization of the training, and granting powers to employees. Within this context, the methodologies of reengineering should not be viewed as an incurable disease. Reengineering is just one of the several approaches for process improvement. It is of major importance that a company determines whether it is adequate to undertake reengineering having in mind the risk and the high percentage of failure resulting from its implementation. If the organization is facing serious problems, after a well-organized and managed reengineering project, radical changes might be required in order to overcome these problems and to achieve a competitive advantage.

Conclusion

During the past years organizations are facing the challenge to improve their business operations, processes and products as customers demand better and better products and services. Therefore, the conclusion may be made that the efficient and effective business processes are of key importance for every organization that hopes to stay or develop on the market. The improvement of quality, time and expenditures is aimed at increasing the effectiveness and profit. That is why it is of great importance for a company the way the management structure is organized and the way of staff management in the realization of business processes.

Most reengineering methodologies that have been presented in the course of years share common phases, stages, goals and functions. On the other hand, their differences can be observed in the way they approach reengineering, and the attention they pay to the different stages.

In order to improve the possibility for success in implementing the reengineering process in the organization, and all direct and indirect benefits resulting from this fundamental change, it is important to select the correct methodology for implementing this process within a company.

References:

1. Broadbent, Marianne, Carey Butler, 1995, Implementing Business Process Redesign: Early Lessons From The Australian Experience, Australian Journal of Information Systems
2. Cross, K. F., Feather, J. J., and Lynch, R. L., 1994, Corporate Renaissance: The Art of Reengineering. Blackwell: Cambridge, MA
3. Davenport, T., 1993, Process Innovation, Reengineering Work through Information Technology, Harvard Business Scholl Press Publishing
4. Fitzgerald, B and C. Murphy, 1996, "Business Process Reengineering, The Creation and Implementation of a Methodology." The Canadian Journal of Information Systems and Operational Research
5. Hammer, M., J. Champy, 1993, Reengineering the Corporation, A Manifesto for Business Revolution, NY
6. Kamel, Magdi N., Sharon M. Bitzer, 1997, Workflow Reengineering: A Methodology for Business Process Reengineering Using Workflow Management Technology, Proceedings of The Thirtieth Annual Hawaii International Conference on System Sciences

7. Lowenthal, J.N., 1994, Reengineering the Organization; A Step-By-Step Approach to Corporate Revitalization, ASQC Quality Press, Milwaukee, USA
8. Manganelli, Raymond L., Mark M. Klein, 1996, The Reengineering Handbook: A Step-by-Step Guide to Business Transformation
9. Muthu, S., L. Whitman, and S.H., 1999, Cheraghi, "Business Process Reengineering: A Consolidated Methodology." Proceedings of The 4th Annual International Conference on Industrial Engineering Theory, Applications and Practice, San Antonio, Texas, USA
10. Roberts, Lon, 1994, Process Reengineering: The Key To Achieving Breakthrough Success, Quality Press, Milwaukee
11. Yaghinia, Masoud, Shabnam Sharifiana, Rahim Akhavana, 2012, Reengineering the Locomotive Operation Management Process in the Railways of Iran (RAI), Procedia - Social and Behavioral Sciences 43
12. Hoi Ki, Chan, "BPR Methodologies", march 2012, <http://chanhk-1289.blogspot.bg/2012/03/w7-bprmethodologies.html>
13. Klein, M., Reengineering Methodologies and Tools, 2004,
14. http://www.ittoday.info/AIMS/Information_Management/1-04-50.pdf

УДК 336.225.673(477)

JEL Classification: H300; M480; M420

Костюк Б. В.

аспірант кафедри фінансового аудиту,
Київський національний торговельно-економічний університет

Костюк Б. В.

аспірант кафедры финансового аудита,
Киевский национальный торгово-экономический университет

Kostiuk B. V.

the graduate student Department of Financial Audit,
Kyiv National University of Trade and Economics

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

ПРОБЛЕМЫ И НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО НАЛОГОВОГО АУДИТА В УКРАИНЕ

PROBLEMS AND DIRECTIONS OF PERFECTION OF THE STATE TAX AUDIT MECHANISM IN UKRAINE

Розглянуто процес державного податкового аудиту, механізм проведення податкових перевірок, основні напрямки ухилення від оподаткування в Україні. На кожному етапі виявлено основні проблеми здійснення державного податкового аудиту. На основі зарубіжного досвіду надано рекомендації щодо удосконалення механізму державного податкового аудиту в Україні.

Ключові слова: податковий аудит, ухилення від оподаткування, податкове навантаження, податкова перевірка, ризик несплати податків.

Рассмотрен процесс государственного налогового аудита, механизм проведения налоговых проверок, основные направления уклонения от уплаты налогов в Украине. На каждом этапе определены основные проблемы проведения государственного налогового аудита. На основании зарубежного опыта предложены рекомендации по совершенствованию механизма государственного налогового аудита в Украине.

Ключевые слова: налоговый аудит, уклонение от налогообложения, налоговая нагрузка, налоговая проверка, риск неуплаты налогов.

The paper investigated the process of state tax audit, the mechanism of tax audits, the main directions of tax evasion in Ukraine. Author at each stage identified the main problems of the state tax audit. Based on international experience the author offers recommendations for improving the mechanism of state tax audit in Ukraine.

Keywords: tax audit, tax evasion, tax burden, tax audit, the risk of non-payment of taxes.

Постановка проблеми. Державний податковий аудит в Україні є напрямком податкового контролю, що здійснюється Державною фіскальною службою України, шляхом проведення перевірок фінансових документів платників податків з метою контролю правильності нарахування та повноти сплати податків.

За період 2013-2016 рр. в Україні зроблено значні кроки щодо реформування системи державного податкового контролю, зокрема:

реформовано податкову службу, зменшено чисельність податкових аудиторів, виокремлено підрозділ по обслуговуванню великих платників податків, впроваджено новітнє програмне забезпечення для ведення обліку та контролю платників податків, удосконалено механізм планування перевірок тощо.

Однак ефективність механізму державного податкового аудиту все ще залишається невисокою. Про це свідчать показники статистики 2015 року, зокрема: низька частка узгоджених рішень державних податкових аудиторів (12,6% донарахованих сум податків узгоджено [6]), висока частка податкових справ в адміністративних судах сягає 35%, при цьому вимоги заявників задовольняють в середньому в 62% справ [5]. Отже, питання удосконалення механізму здійснення державного податкового аудиту залишається актуальним.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Серед вітчизняних науковців особливу увагу дослідженню механізму податкового аудиту приділяли Андрущенко В. Л., Варналій З. С., Васюк Ю. М., Лещух І. В., Мельник М. І., Микитюк А. А., Риженко І. Є. та інші. Високо оцінюючи зусилля вітчизняних науковців щодо формування теоретичних засад дослідження механізму, оцінки його ефективності, розроблення шляхів вдосконалення системи державного податкового аудиту в Україні, слід відмітити наявність багатьох проблемних питань в цій сфері.

Відокремлення невирішених раніше частин проблеми. Проблема податкової дисципліни в Україні наразі залишається не вирішеною, не дивлячись на значні теоретичні дослідження в цій галузі. Актуальним питанням є удосконалення механізму державного податкового аудиту в Україні із застосуванням кращого зарубіжного досвіду.

Мета статті полягає в узагальненні сучасних проблем здійснення державного податкового аудиту в Україні та пошуку шляхів його удосконалення на основі зарубіжного досвіду.

Результати дослідження. Головним суб'єктом здійснення державного податкового контролю згідно Податкового Кодексу (ПКУ) є Державна фіскальна служба України (ДФСУ) [1]. Діяльність Державної фіскальної служби України координується Кабінетом Міністрів України і має на меті реалізацію державної податкової політики, державної політики у сфері митної справи, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску [2].

В результаті реформування податкової служби за останні роки склалась наступна організаційна структура цього органу виконавчої влади (рис. 1).

Безпосередньо задачами контролю за сплатою податків та зборів займаються наступні підрозділи Державної фіскальної служби України: департамент аудиту, спеціалізовані державні податкові інспекція з обслуговування великих платників, підрозділи доходів і зборів з фізичних осіб, департамент боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом,

департамент організації протидії митним правопорушенням, головне оперативне управління, головне слідче управління фінансових розслідувань.

Рис. 1. Структура Державної фіскальної служби України [7, с. 87]

Процес здійснення державного податкового аудиту органами ДФСУ умовно можна поділити на наступні етапи: планування контролю, здійснення контролю (збір доказів порушення законодавства), заключний етап контролю (підготовка рішення державного аудитора).

Основним методом проведення державного податкового аудиту є податкова перевірка. Класифікація податкових перевірок за Податковим Кодексом України приведена на рис. 2.

Рис. 2. Класифікація податкових перевірок згідно ПКУ [10, с. 68]

Планування державного податкового аудиту здійснюється відповідно до Податкового Кодексу України, Наказу Міністерства фінансів України №524 та інших нормативних актів. Наразі в Україні здійснюється суцільний контроль за податковою звітністю у вигляді камеральних перевірок згідно ст. 76 ПКУ [1].

Важливим результатом реформування податкових органів в Україні вважається повністю автоматизована система відбору платників податків для проведення контролю, основана на розрахунку ризиків несплати податків. Методика відбору платників для проведення податкового аудиту регулюється Наказом Міністерства фінансів України № 524, згідно якого складається план-графік документальних планових перевірок [3]. План-графік містить окремі розділи для планування контролю юридичних осіб, фінансових установ, самозайнятих осіб та контролю юридичних осіб в сфері сплати доходів і зборів з фонду оплати праці. Кожен розділ плану-графіку містить наступні підрозділи:

– підрозділ А – платники податків, які належать до кластерних об'єднань, та їх найбільші контрагенти;

– підрозділ Б – платники податків та їх найбільші контрагенти, які відбираються на регіональному рівні за результатами аналізу основних показників діяльності;

– підрозділ С – платники податків та їх контрагенти, що плануються до перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи.

Відбір підприємств до плану-графіку здійснюється на основі критеріїв ризику несплати податків за допомогою автоматизованої системи ДФУ «Податковий блок» (приклад критеріїв відбору для першого розділу плану-графіку приведено в таблиці 1).

Таблиця 1

Критерії оцінки ризику несплати податків юридичними особами згідно методики Міністерства фінансів України [3]

Групи критеріїв оцінки ризику несплати податків		
Високий ступінь ризику	Середній ступінь ризику	Незначний ступінь ризику
Порівняння показників рівня сплати податків в динаміці та в галузі	Ознаки безтоварних операцій (висока частка інших, адміністративних та витрат на збут)	Порівняння обсягів сплаченого єдиного внеску в декілька періодів
Господарські операції із «ризикованими» контрагентами: ліквідовані, банкрути, офшорні компанії, «фіктивні» підприємства, конвертаційні центри тощо	Здійснення нетипових експортних операцій	Частий ремонт реєстраторів розрахункових операцій
Розбіжності та помилки, виявлені в Єдиному реєстрі податкових накладних	Розбіжності та помилки, виявлені в Єдиному реєстрі податкових накладних	Відсутність патентів, ліцензій
Збиткова діяльність	Бюджетне відшкодування ПДВ	
	Відхилення показників фінансової та податкової звітності	
	Відносини із платниками на спрощеній системі оподаткування	
	Підозрілі операції з купівлі цінних паперів, факторингу, операцій з векселями	
	Значні терміни затримки сплати єдиного внеску	

Джерело: розроблено автором

Якщо хоча б за одним критерієм платник попадає до групи ризику, його вносять до плану-графіку, з урахуванням встановленої ПКУ частоти перевірок:

- для високого ступеню ризику – не частіше ніж 1 раз на рік;
- для середнього ступеню ризику – не частіше ніж 1 раз на 2 роки;
- для незначного ступеню ризику – не частіше ніж 1 раз на 3 роки.

Серед недоліків системи планування державного податкового аудиту слід відмітити наступні.

1. Недосконалість системи критеріїв оцінки ризиків та інформаційного забезпечення державного аудитора. Так, лише деякі критерії з перелічених несуть об'єктивну інформацію про порушення в сфері оподаткування [11, с. 61]. Тому, обраний автоматизованим способом перелік підприємств із наявними ризиками несплати податків до того, як включити в план-графік, необхідно додатково аналізувати на предмет об'єктивності. Як приклад, можна навести ситуацію наявності значної частки та темпу зростання фінансових витрат за період 2014-2015 рр. у підприємств із валютними кредитами. Автоматизована система для такого підприємства зафіксує відповідність критерію середнього ступеню ризику. Отже, необхідними є заходи із доопрацювання переліку критеріїв, методики їх оцінки, постійної актуалізації переліку критеріїв та їх граничних значень до стану економічного середовища.

2. Недостатнє інформаційне забезпечення процесу доперевірочного аналізу. Виявити необ'єктивність віднесення підприємства до певного ступеню ризику допоможе проведення доперевірочного аналізу державним податковим аудитором. В ході доперевірочного аналізу працівникам ДФСУ необхідна додаткова, більш детальна інформація щодо змісту статей податкових декларацій платників, яка наразі не є доступною.

Наступним етапом державного податкового аудиту є безпосередньо сама перевірка. Особливості організації різних видів перевірок, зокрема порядок документального оформлення, строки проведення етапів та складання документів, взаємодія між підрозділами в ході державного податкового аудиту тощо, регулюється Наказом ДФСУ № 22 [4].

На цьому етапі задачею державного податкового аудитора є збір фактів про порушення. В залежності від типу перевірки факти збираються різними способами: аналіз фінансових документів, опитування працівників, фактичний контроль тощо. Напрямки пошуку фактів порушення визначаються тими критеріями, за якими платник опинився в групі ризику.

Найчастішим випадком правопорушень в сфері оподаткування в Україні виступає ухилення від сплати податків та зборів [8, с. 146], що призводить до формування значного за розміром тіньового сектора економіки (за окремими оцінками 40-50% ВВП не підлягає оподаткуванню).

Для великих платників податків найбільш типовою схемою ухилення від оподаткування є виведення прибутків в офшорні зони. Для середнього та малого бізнесу типовою є так звана схема «купівля ПДВ» (використання фіктивних (безтоварних) операцій з «податковими ямами», придбання товарів у невстановлених осіб та із значним збільшенням ціни). Приклад ухилення від оподаткування за допомогою такої схеми приведено на рис. 3.

У даних схемах під «вигодонабувачем» слід розуміти платника податків, який за допомогою певної схеми ухилення від сплати податків подає недостовірну податкову звітність та сплачує занижену суму податків. «Транзитер» – це платник податків, який виконує посередницьку функцію при здійсненні операцій з ухилення від оподаткування. Слід зауважити, що транзитерів у схемі може бути декілька. «Податкова яма» – платник податків,

який не відображає у звітності реальні податкові зобов'язання і не сплачує податки.

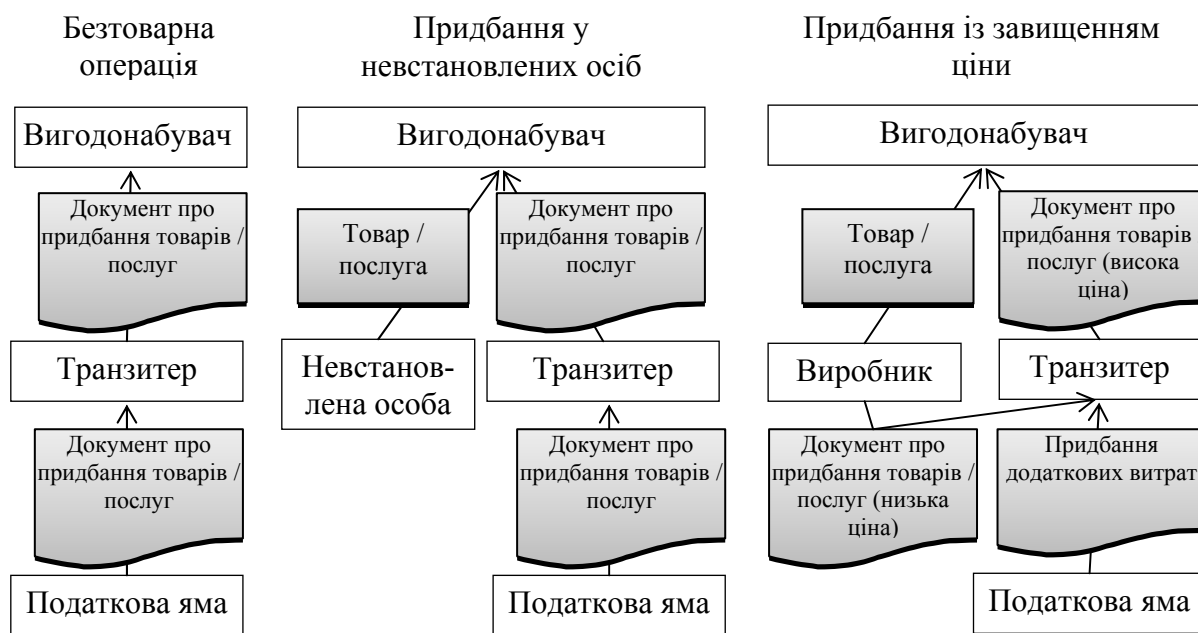

Рис. 3. Типова схема ухилення від оподаткування способом «купівлі ПДВ»
Джерело: розроблено автором

Для демонстрації отриманої вигоди вигодонабувачем (несумлінним платником податків) при застосуванні подібних схем показано в таблиці 2.

Таблиця 2

Порівняльний розрахунок суми сплачених податків підприємством в разі використання схеми ухилення, грн.

Показник	1 варіант (сумлінний платник)			2 варіант (ухилення)			Відхилення
	Сума операції	Сума без ПДВ	в т.ч. ПДВ	Сума операції	Сума без ПДВ	в т.ч. ПДВ	
Дохід від реалізації	120000	100000	20000	120000	100000	20000	0
Матеріальні витрати	30000	25000	5000	30000	25000	5000	0
Заробітна плата	40000	x	x	40000	x	x	0
Фіктивні витрати	0	0	0	25000	20833,3	4166,7	25000
Єдиний внесок, військовий збір	9400	x	x	9400	x	x	0
Податок на додану вартість	3000	x	x	2166,7	x	x	-833,3
Податок на прибуток	4608	x	x	858	x	x	-3750
Разом податки і збори	17008	x	x	12424,7	x	x	-4583,3
Податкове навантаження	34,02	x	x	23,02	x	x	-11,0

Джерело: розроблено автором

З проведеного гіпотетичного прикладу видно, що платник податків (при рентабельності операційної діяльності близько 40% і приведеній структурі витрат) матиме податкове навантаження 34,02% від операційного прибутку. В результаті застосування схем ухилення гіпотетичне підприємство знижує податкове навантаження та зменшує витрати на оподаткування на 11% від операційного прибутку. При збільшенні рентабельності операційної діяльності можливий дохід від використання схем ухилення буде значно зростати.

Не дивлячись на те, що основні схеми ухилення від оподаткування вивчені, і побачити їх фактичне застосування суб'єктом господарської діяльності для працівників ДФСУ не потребує значних зусиль, юридичне доказування цього факту достатньо складне. Державні податкові аудиторі, для доведення фактів застосування схем ухилення від оподаткування, збирають докази щодо визнання господарських операцій безтоварними та фіктивними.

Основною проблемою здійснення державного податкового аудиту на цьому етапі є наступні фактори, що ускладнюють процес збирання доказів щодо застосування схем ухилення від оподаткування: недосконалість і неузгодженість законодавства, відсутність повної інформації про платника, складність взаємодії з іншими підрозділами та органами.

Заключний етап державного податкового аудиту – це узагальнення результатів контролю, складання акту та податкового рішення-повідомлення. На цьому етапі також є труднощі. Неузгодженість та неточність законодавства дає можливість неоднозначно тлумачити зібрані факти господарської діяльності. В результаті значна частина підприємців оскаржують отримані податкові повідомлення-рішення (навіть у випадку вини) в адміністративному та судовому порядку, і, як вже зазначалося вище, близько 62% скарг і позовів задовольняються. Висока частка вирішення спорів на користь платників податків свідчить про те, що:

1. або значна частка перевірених платників дійсно не винні і проблема полягає у недосконалості механізму перевірки (неможливо чітко визначити чи застосовані схеми ухилення);
2. або платники винні і проблема полягає у недосконалості механізму оскарження або в корупції.

Слід відмітити, що обидва випадки вкрай негативно впливають на економічне середовище: в суспільстві засновується думка про те, що державний податковий аудит несправедливий і має на меті лише фіскальну мету, а також складається враження про відносну безкарність за правопорушення у сфері оподаткування. В результаті правопорушення в цій сфері не припиняються, вони продовжуються і стають масовими. Тут можна зазначити, що державний податковий аудит, враховуючи зроблені вище висновки, не виконує одну з важливих функцій: попередження та «профілактика» порушень.

Приведені вище проблеми механізму державного податкового аудиту в Україні свідчать про необхідність вивчення та адаптації успішного досвіду податкового контролю розвинених країн світу – США, Франції, Швеції тощо.

Найбільший інтерес викликає досвід організації державного податкового аудиту в США, особливості якого полягають в наступному [9]:

- інспектори Служби внутрішніх доходів США мають високий рівень заробітної плати та дуже широкі повноваження (стягнення заборгованості із конфіскацією майна, арешт майна до суду тощо);
- притягнення до процесу перевірки свідків, помічників, інформаторів, яким може бути виплачено гонорари в розмірі до 15% від суми донарахованих податків;
- окрема система спеціалізованих на податкових справах судів;
- притягнення до відповідальності бухгалтерів та аудиторських фірм, які обслуговували несумлінних платників;
- активне використання методу непрямого контролю, що передбачає вивчення витрат платника;

– жорстокі покарання за ухилення від сплати податків (високі штрафи та значні строки ув'язнення).

Не менший інтерес викликає досвід Швеції у боротьбі із несплатою податків, де стратегія податкового аудиту значно відрізняється від вітчизняної і складається з наступних етапів [11, с. 55]:

1) виявлення великих неплатників податків проводиться згідно оцінки потенційних ризиків порушення (це дозволяє підтримувати високу ефективність податкового аудиту та утримувати контролюючі органи);

2) перевірка нових підприємств з метою попередження податкових порушень (тобто аудит проводиться навіть у випадку невеликих ризиків ухилення);

3) контроль «старих» порушників з метою профілактики (це дозволяє впливати на поведінку платників податків після виявлення порушень);

4) вибіркового контролю серед підприємств із безризикової зони з метою загального профілактичного ефекту (наряду з такими перевітками проводиться масово-роз'яснювальна робота через засоби масової інформації).

Висновки та пропозиції. В результаті проведеного дослідження виявлено наступні основні проблеми проведення державного податкового аудиту в Україні: недосконалість податкового законодавства призводить до складності доказування фактів ухилення від сплати податків; високе податкове навантаження, складність податкового законодавства для розуміння, корупція призводять до масового ухилення від сплати податків.

Для підвищення ефективності механізму державного податкового аудиту рекомендується наступне. Спрощення методики розрахунку податків для малого та середнього бізнесу на загальній системі оподаткування може знизити складність виявлення порушень та спростити доказування схем ухилення. Зниження податкового навантаження до рівня, при якому ухилення від сплати податків матиме незначний ефект, поступово призведе до виведення з тіні значної частини економіки. Одночасно рекомендується посилити податковий контроль за сплатою податків в секторі середнього та малого бізнесу, зокрема і в безризиковій зоні, а також оприлюднення в засобах масової інформації відомостей про гучні справи у сфері податкових правопорушень.

Бібліографічні посилання:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (з останніми змінами від 17.09.2015) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112
2. Про Державну фіскальну службу України : Постанова Кабінету міністрів України від 21.05.2014 № 236 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 55. – Ст. 1507
3. Про затвердження Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків : Наказ Міністерства фінансів України від 02.06.2015 № 524 (поточна редакція від 09.09.2016) // Офіційний вісник України від 28.07.2015 р., № 57, стор. 141, стаття 1873, код акту 7775/2015
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків [Електронний ресурс] : Наказ Державної фіскальної служби України від 31.07.2014 №22 (поточна редакція від

- 11.11.2015). – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/66305.html>
5. Аналітичний огляд стану здійснення адміністративного судочинства у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vasu.gov.ua/sudovapraktika/statistika/anlit_ogljad_adminsudochinstva_2015/
 6. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>
 7. Васюк Ю.М. Механізм реалізації податкового контролю в Україні [Текст] : дис. канд. екон. наук : Механізми державного управління / Васюк Юрій Миколайович ; Нац. академія держ. управління при Президентові України. – К., 2015. – 254 с.
 8. Мельник М. І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності [Текст] : монографія / Мар'яна Мельник, Ірина Лещух; НАН України, Держ. установа "Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього НАН України". – Львів : Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього, 2015. – 328 с.
 9. Податкові системи зарубіжних держав : навч. посібник / В. Л. Андрущенко, З. С. Варналій, І. А. Прокопенко, Т. В. Тучак. – К. : Кондор, 2012. – 222 с.
 10. Риженко І. Є. Державний податковий аудит в умовах ринкової економіки України [Текст] : дис. ... канд. екон. наук : Гроші, фінанси і кредит / Риженко Ірина Євгенівна ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2012. – 183 с.
 11. Risk management guide for tax administrations [Електронний ресурс] // European commission directorate-general taxation and customs union. – 2006. – Режим доступу : https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/risk_management_guide_for_tax_administrations_en.pdf

List of references:

1. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010 № 2755-VI (z ostannimy zminamy vid 17.09.2015) // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – 2011. – № 13-14, № 15□16, № 17. – St. 112.
2. Pro Derzhavnu fiskal□nu sluzhbu Ukrayiny : Postanova Kabinetu ministriv Ukrayiny vid 21.05.2014 № 236 // Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny. – 2014. – № 55. – St. 1507.
3. Pro zatverdzhennya Poryadku formuvannya planu-hrafika provedennya dokumental□nykh planovykh perevirok platnykiv podatkiv : Nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 02.06.2015 № 524 (potochna redaktsiya vid 09.09.2016) // Ofitsiyyny visnyk Ukrayiny vid 28.07.2015 r., № 57, stor. 141, statyya 1873, kod aktu 7775/2015.
4. Pro zatverdzhennya Metodychnykh rekomendatsiy shchodo poryadku vzayemodiyi mizh pidrozdilamy orhaniv derzhavnoyi fiskal□noyi sluzhby pry orhanizatsiyi, provedenni ta realizatsiyi materialiv perevirok platnykiv podatkiv [Elektronnyy resurs] : Nakaz Derzhavnoyi fiskal□noyi sluzhby Ukrayiny vid 31.07.2014 №22 (potochna redaktsiya vid 11.11.2015). – Rezhym dostupu : <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/66305.html>.
5. Analitychnyy ohlyad stanu zdiysnennya administratyvnoho sudochynstva u 2015 rotsi [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.vasu.gov.ua/sudovapraktika/statistika/anlit_ogljad_adminsudochinstva_2015/.
6. Zvit pro vykonannya Planu roboty Derzhavnoyi fiskal□noyi sluzhby Ukrayiny na 2015 rik [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>.
7. Vasyuk YU.M. Mekhanizm realizatsiyi podatkovoho kontrolyu v Ukrayini [Tekst] : dys. ... kand. ekon. nauk : Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya / Vasyuk Yuriy Mykolayovych ; Nats. akademiya derzh. upravlinnya pry Prezydentovi Ukrayiny. – K., 2015. – 254 s.
8. Melnyk M. I. Podatkovyy kontrol v Ukrayini: problemy ta priorytety pidvyshchennya efektyvnosti [Tekst] : monohrafiya / Mar'yana Melnyk, Iryna Leshchukh; NAN Ukrayiny, Derzh. ustanova "In-t rehion. doslidzh. im. M. I. Dolishnoho NAN Ukrayiny". – Lviv : In-t rehion. doslidzh. im. M. I. Dolishnoho, 2015. – 328 s.

9. Podatkovi systemy zarubizhnykh derzhav : navch. posibnyk / V. L. Andrushchenko, Z. S. Varnaliy, I. A. Prokopenko, T. V. Tuchak. – K. : Kondor, 2012. – 222 s.
10. Ryzhenko I. YE. Derzhavnyy podatkovyy audyt v umovakh rynkovoyi ekonomiky Ukrayiny [Tekst] : dys. ... kand. ekon. nauk : Hroshi, finansy i kredyt / Ryzhenko Iryna Yevhenivna ; Khark. nats. un-t im. V. N. Karazina. – KH., 2012. – 183 s.
11. Risk management guide for tax administrations [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : // European commission directorate-general taxation and customs union. – 2006. – Rezhym dostupu : https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/risk_management_guide_for_tax_administrations_en.pdf.

Мартинів І.К.

аспірантка кафедри обліку та оподаткування
Київський національний торговельно-економічний університет

Мартынив И.К.

аспирантка кафедры бухгалтерского учета
Киевский национальный торгово-экономический университет

Martyniv I.

postgraduate student Accounting and Taxation Department
Kyiv National University of Trade and Economics

**ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ
ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

**ОРГАНИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА КОММЕРЦИАЛИЗАЦИИ
ОБЪЕКТОВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ**

**ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF THE COMMERCIALIZATION
INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS**

У статті розглянуто концептуальні основи організації бухгалтерського обліку комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Уточнено склад елементів облікової політики щодо процесу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Охарактеризовано особливості організації бухгалтерського обліку комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності через призму етапів облікового процесу: первинного, поточного та підсумкового. За результатами проведеного дослідження сформовано схему обліково-інформаційного забезпечення процесу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова: організація обліку, облікова політика, обліковий процес, інтелектуальна власність, нематеріальні активи, комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності

В статье рассмотрены концептуальные основы организации бухгалтерского учета коммерциализации объектов интеллектуальной собственности. Уточнен состав элементов учетной политики относительно процесса коммерциализации объектов интеллектуальной собственности. Охарактеризованы особенности организации бухгалтерского учета коммерциализации объектов интеллектуальной собственности через призму этапов учетного процесса: первичного, текущего и итогового. По результатам проведенного исследования сформирована схема учетно-информационного обеспечения процесса коммерциализации объектов интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: организация учета, учетная политика, учетный процесс, интеллектуальная собственность, нематериальные активы, коммерциализация объектов интеллектуальной собственности

In the article examined conceptual basis of organization of accounting of commercialization of intellectual property. Specified the composition of elements of accounting policy regarding the process of commercialization of intellectual property. Characterized features of organization of accounting of commercialization IPO in the light of your process stages: primary, dabartinis and summary. As a result of research formed scheme of accounting and information support of commercialization IPO.

Key worlds: organization of accounting, accounting policy, accounting processes, intellectual property, intangible assets, commercialization of intellectual property

Introduction. Modern challenges of the market economy and the rapid development of intellectualization of the economy entails appearance of new relationships between entities. For the domestic economy this type of relationship is the commercialization of intellectual property, and are particularly important issues is an accounting reflection of this process. Due to reliable and timely reflection in accounting information about events and processes related to the commercialization of intellectual property is key to calculating the financial and economic performance. Achieving this is possible due to organization of accounting. Effective organization of accounting is necessary at each enterprise to prevent undesirable results and outcomes on the basis of timely recording of all business transactions that take place on it, their current internal control and reporting for generalization.

Review of recent publications. The issue of organization of accounting is dedicated in scientific work of scholars such as F. Butynets, B. Valuev, V. Zhuk, V. Kulik, N. Makarov, M. Pushkar, V. Rozeluk, N. Sahchynska, I. Sysoiev, T. Slozko, M. Shyhun, V. Shpak, T. Shchyrba. Certain aspects of organization of accounting of commercialization IPO elucidated in the works O. Vakun, V. Denis O. Ilchenko, A. Kantayevoyi, E. Korzhavina, L. Kurbetdinova, I. Lepetan, V. Rustling. However, indicated developments relate only to specific objects or processes that are directly related to the commercialization of intellectual property, but today research organization of accountancy commercialization of intellectual property as a holistic process absent.

The purpose of research is to investigate of features of the accounting of the process commercialization intellectual property objects.

Research results. In accordance with paragraph of 2.1 Methodical recommendations on company's accounting policies [2] are an exhaustive list of provisions that should be specified in the Order of accounting policies. Obligatory elements that should be reflected in accounting policies in accordance with national law are presented in Table 1.

However, not all elements arising from the commercialization of intellectual property and the variability of choice are offered be the law. It is thus the essential elements of the accounting policy of the process of commercialization intellectual property objects should supplement such as:

- a schedule of document circulation to confirm operations of the commercialization of intellectual property;
- procedure for determining the amount of the royalties;
- the calculation of the license's cost;
- working Chart of Accounts.

Organization of accounting of commercialization intellectual property objects aims to create appropriate conditions for the timely and full reflection in the accounting system transactions related with the process of commercialization of intellectual property. For this it performs tasks such as organization of documentation; Accounting organization independent creation of intellectual property; Organization timely and complete data logging of primary accounting; Organization evaluation of intellectual property; Organization calculation and recording of depreciation amounts; organization compilation of consolidated

documents; Organization of intellectual property inventory; organization reporting the results of the process of commercialization of intellectual property.

Table 1

Elements of Accounting Policy on the Process of Commercialization Intellectual Property Objects

Object of Accounting	Legal Regulation	Element of Accounting Policy
Costs on R&D	NAS 16 "Expenses" [7]; Methodical recommendations on accounting policies (MFU Order number 635) [2]	The choice of class accounts for cost accounting
Intangible assets	NAS 8 "Intangible Assets" [5]; Methodical recommendations on accounting policies (MFU Order number 635); Methodical recommendations on accounting for intangible assets (MFU Order №1327) [3]	The choice of method of amortization; The term useful life of an intangible asset; The residual value; Revaluation; Enrollment in retained earnings excess of previous indexing with the amount of the usefulness recovery over the amount of impairment and previous markdown residual value; <i>Calculating the cost of the license;</i> <i>Determining the amount of royalty;</i> <i>Criteria for the recognition of the usefulness for each intellectual property objects, which is in the company</i>
Revenues	NAS 15 "Income" [6]; Methodical recommendations on accounting policies (MFU Order number 635)	Evaluation of implementation of operation of provision of services to the recognition of revenue

Note: the author's offers highlighted italics

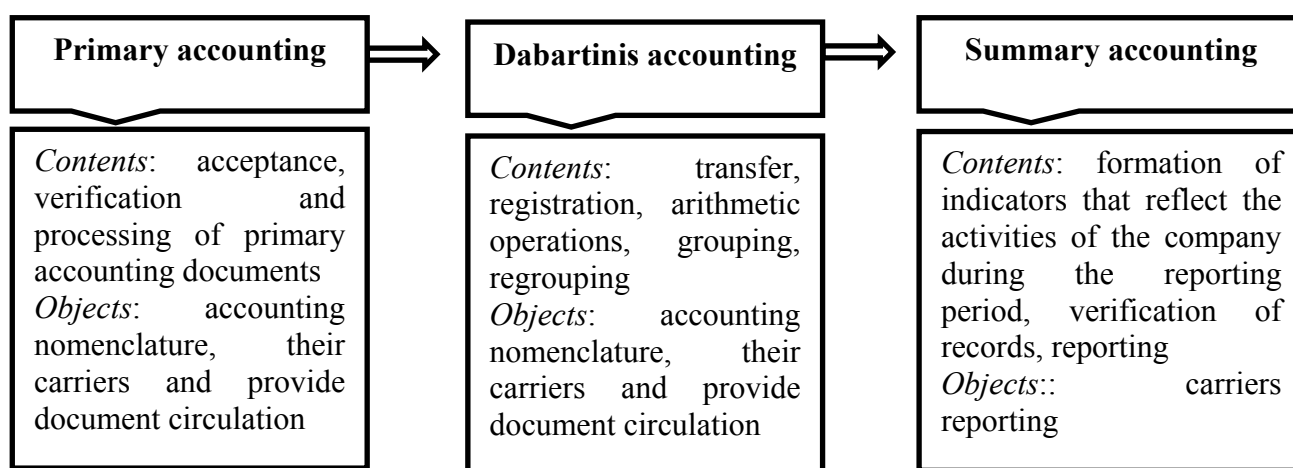

Figure 1. Features organization of accounting of commercialization intellectual property objects in terms of the Accounting process stages

For the purpose of researches of features of organization accounting commercialization intellectual property objects, it is proposed to consider it in the light of the Accounting's stages process, represented on a Figure 1.

The organization of primary accounting of commercialization of intellectual property. The basis for reflection in the accounting of business operations are the primary documents fixing the facts of their implementation (Art. 9 Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine [1]"). According to the original documents by primary (synthetic and analytical) accounting for business transactions, namely: identification, measurement, registration and accumulation of information about business processes in the enterprise.

Having regard to the legally regulated primary documents of accounting for intellectual property as intangible assets can be argued that they do not reflect all relevant information for companies engaged in the commercialization of IP, and primary and summary documents accounting directly about the commercialization objects of intellectual property absent altogether.

Given the existing development of researchers should be noted that still needs to resolve the issue of documenting creation of its own IPO of the company. For the purpose overcome such obstacles to the improvement of primary accounting commercialization of intellectual property, developed and offered *The Calculation of Internally Generated Intangible Assets* (Table 2).

Table 2

Calculation of Internally Generated Intangible Assets

№	Costs for creation of intangible asset	An account for cost accounting	Primary document			Sum, UAH
			Name	Date	№	
1	Materials	1541	Invoice for output	01.03.2016	13	1000,00
2	Salary	1541	Payroll	31.03.2016	33	4300,00
3	Deductions from the salary	1541	Calculation of accounting department	31.03.2016	63	1620,00
4	Services from third parties	1541	Act of completed works, Invoice	16.03.2016	13	3780,00
5	Amortization costs	1541	Calculation of accounting department	31.03.2016	69	800,00
6	Costs for the design and development of working documentation	1541	Act of completed works, Invoice	01.02.2016	166	1500,00
7	Costs for testing of innovative products	1541	Calculation of accounting department	17.03.2016	73	2600,00
8	Costs for registration of technical specifications in SE "Ukrmetrteststandart"	1541	Invoice, Service agreement	30.03.2016	1486	3000,00
TOTAL initial cost an intangible asset						18600,00

The proposed primary document can receive detailed information as to employees that are directly related to the creation of IP and for accounting staff, which eventually gets all the records of the company.

The organization of dabartinis accounting of commercialization of intellectual property. At this stage, apart from drawing up consolidated documents (accounting records) should also provide the frequency and objects of inventory (MFU Order №635). In accordance with paragraph. 2 of Chapter 3 regulated an inventory of intangible assets. Thus, the presence of intangible assets may confirmed by documents which were the basis for their enrollment to balance, or documents that are formalized property rights.

For the purpose of visualization features an inventory of intellectual property was developed algorithm for display the results of intellectual property in the accounting system (Fig. 2).

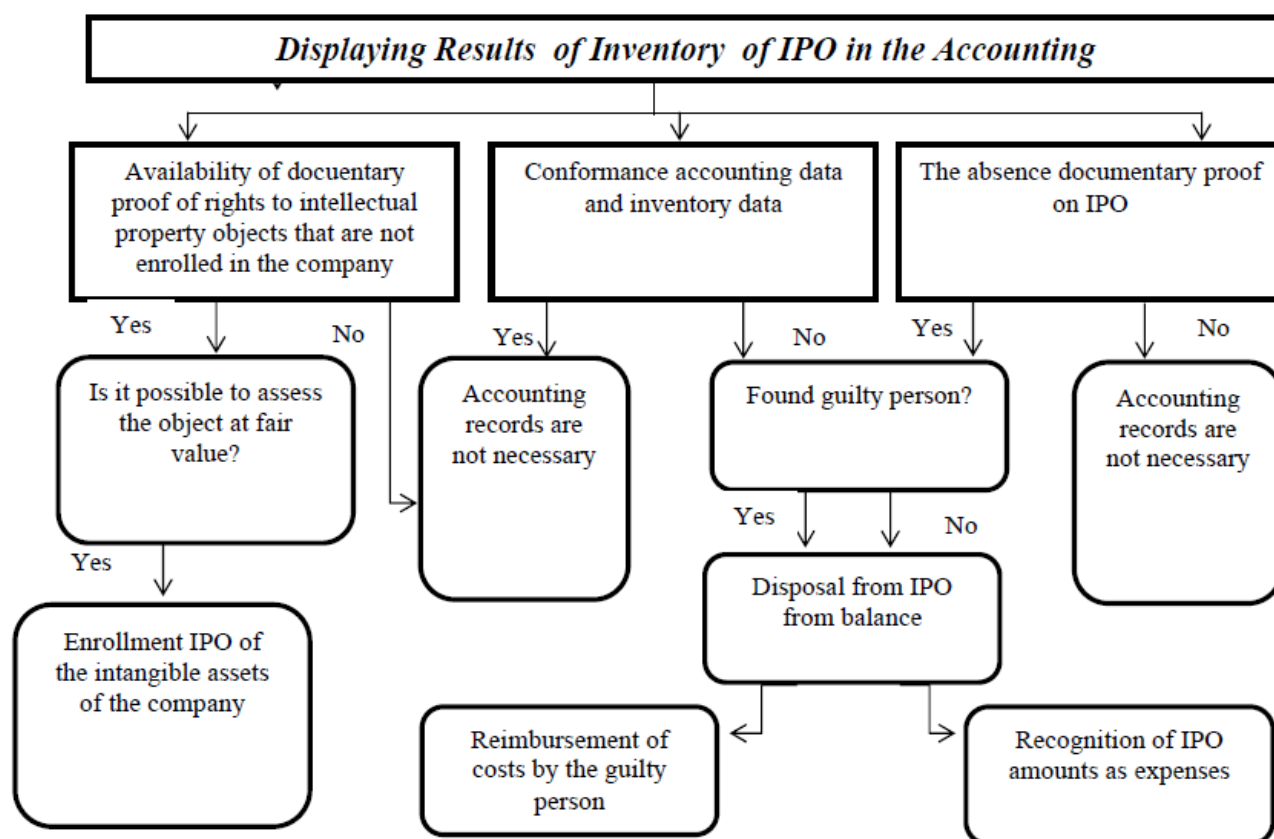

Figure 2. Algorithm displaying results of inventory of IPO in the accounting system (author's own proposal)

The organization of summary accounting of commercialization of intellectual property. There are four types of reporting for companies engaged in the commercialization of intellectual property: financial, tax, statistical and managerial. The financial statements include the forms provided NPSBO 1 "General requirements for financial reporting" [4]. Statistical reporting by enterprises regulates the current legislation, as required by the Ministry of Finance of Ukraine and the State Statistics Service of Ukraine. Management statements include statements developed by experts of the company, which is based on the needs of users of information that they displayed.

Examined features of organization of accounting of commercialization IPO in the context of accountant process stages allow to create it's scheme of accounting and information provision (Fig. 3).

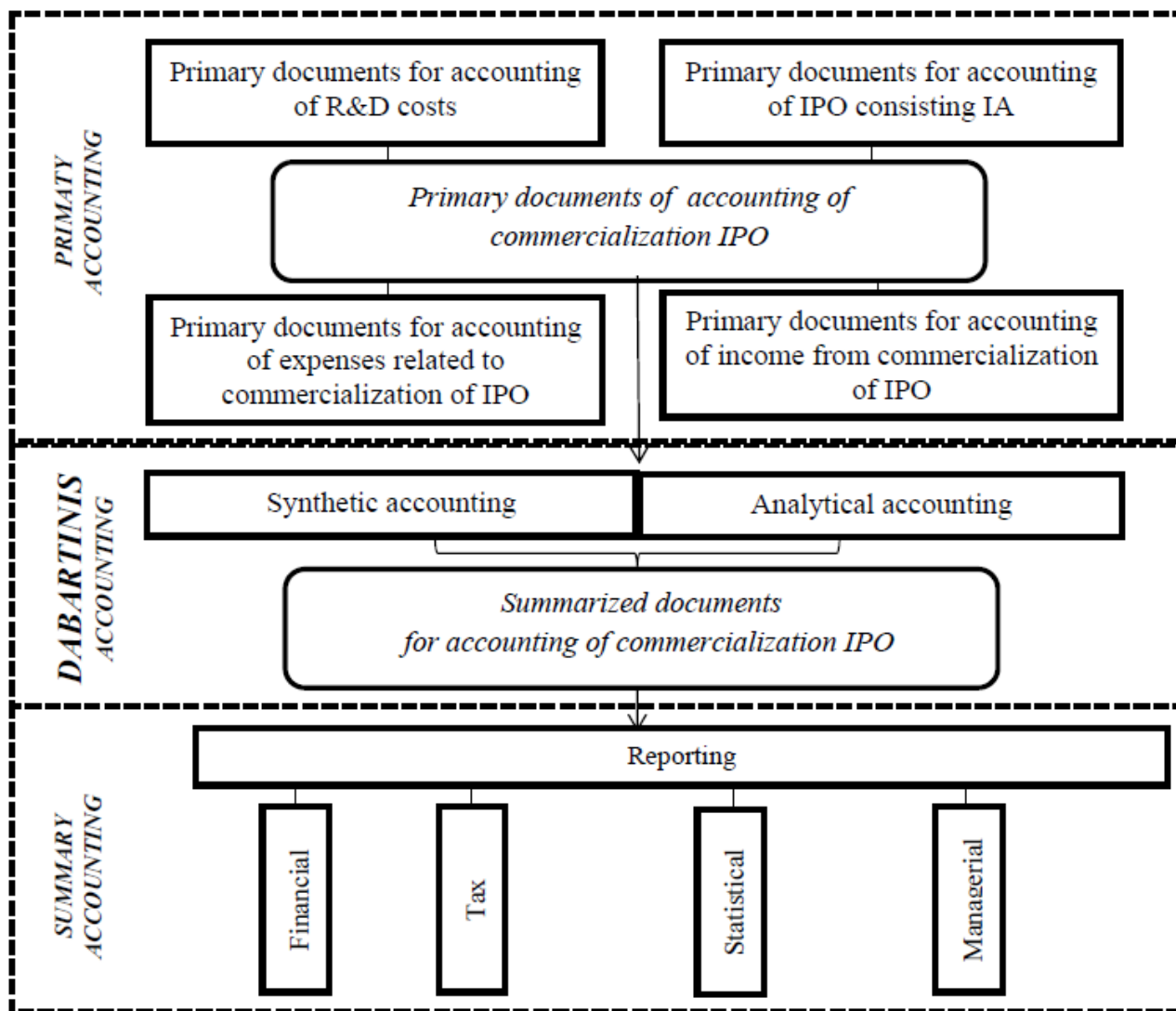

Figure 3. Scheme of Accounting and Information Support of commercialization IPO

Conclusions. For the purpose of organization of accountancy commercialization of intellectual property as a holistic process proposed to examine it in the context of account process stages: primary, dabartinis and summary. Due to conducted research built scheme of accounting and information support for the process of commercialization of intellectual property, which characterizes its most important function - information.

Examined features of organization of accountancy commercialization of intellectual property serve as a conceptual basis for the methodological basis of accounting of commercialization IPO.

Бібліографічні посилання:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Верховна Рада України; Закон від 16.07.1999 р. №996-XIV (зі змінами та доповненнями від 25.06.2016 р.). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Методичні рекомендації щодо облікової політики, завт. Наказом МФУ від 27.06.2013 р. № 635. Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_uchet_polit.aspx
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів (Наказ МФУ №1327 від 16.11.2009) // Деюет-Кредит. – 2009. - №47. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://dtki.com.ua/show/2cid07516.html>
4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальній вимоги до [...] Мінфін України; Наказ, Положення, Стандарт [...] від 07.02.2013 №73 (зі змінами та доповненнями від 18.03.2014). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
5. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» Мінфін України; Наказ, Положення від 18.10.1999 №242 (зі змінами та доповненнями від 01.01.2015 р.). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
6. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» Мінфін України; Наказ, Положення від 29.11.1999 №290 (зі змінами та доповненнями від 09.08.2013 р.). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
7. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Мінфін України; Наказ, Положення від 31.12.1999 №318 (зі змінами та доповненнями від 09.08.2013 р.). – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

List of references:

1. Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukrainy Verkhovna Rada Ukrainy; Zakon vid 16.07.1999 r. №996-XIV (zi zminamy ta dopovnenniamy vid 25.06.2016 r.). – Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Metodichni rekomendatsii shchodo oblikovoi polityky, zavt. Nakazom MFU vid 27.06.2013 r. № 635. Rezhym dostupu: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_uchet_polit.aspx
3. Metodichni rekomendatsii z bukhgalterskoho obliku nematerialnykh aktyviv (Nakaz MFU №1327 vid 16.11.2009) // Deiuet-Kredyt. – 2009. - №47. – Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <http://dtki.com.ua/show/2cid07516.html>
4. Pro zatverdzhennia Natsionalnogo polozhennia (standartu) bukhgalterskoho obliku 1 «Zahalnoi vymohy do [...] Minfin Ukrainy; Nakaz, Polozhennia, Standart [...] vid 07.02.2013 №73 (zi zminamy ta dopovnenniamy vid 18.03.2014). – Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
5. Pro zatverdzhennia Polozhennia (standartu) bukhgalterskoho obliku 8 «Nematerialni aktyvy» Minfin Ukrainy; Nakaz, Polozhennia vid 18.10.1999 №242 (zi zminamy ta dopovnenniamy vid 01.01.2015 r.). – Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
6. Pro zatverdzhennia Polozhennia (standartu) bukhgalterskoho obliku 15 «Dokhid» Minfin Ukrainy; Nakaz, Polozhennia vid 29.11.1999 №290 (zi zminamy ta dopovnenniamy vid 09.08.2013 r.). – Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
7. Pro zatverdzhennia Polozhennia (standartu) bukhgalterskoho obliku 16 «Vytraty» Minfin Ukrainy; Nakaz, Polozhennia vid 31.12.1999 №318 (zi zminamy ta dopovnenniamy vid 09.08.2013 r.). – Elektronnyi resurs. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

УДК 335

JEL Classification: O38

Мних М.В.,

доктор економічних наук, професор, академік УАН,
заслужений економіст України

Мних А.М.,

кандидат економічних наук,
гол. науковий співробітник

Головного науково-експертного Управління Верховної Ради України

Мных Н.В.,

доктор экономических наук, профессор, академик УАН,
заслуженный экономист Украины

Мных А.Н.

кандидат экономических наук,
главный научный сотрудник

Главного научно-экспертного Управления Верховного Совета Украины

Mnikh N.V.,

Doctor of Economics, professor, academician of the UAS,
Honored Economist of Ukraine

Mnikh A.N.

PhD in Economics,
Goal. Researcher

Central Scientific Experts Office Verkhovna Rada of Ukrain

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТРАХУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ ЯК ОСОБЛИВОЇ СИСТЕМИ СТРАХОВОГО ЗАХИСТУ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВО-КРЕДИТНЫХ РИСКОВ КАК СПЕЦИФИЧЕСКАЯ СИСТЕМА СТРАХОВОЙ ЗАЩИТЫ ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES INSURANCE FINANCIAL AND CREDIT RISK AS THE SPECIFIC SYSTEM OF LEGAL ENTITIES OF INSURANCE COVERAGE

Интерес до страхування фінансово-кредитних операцій викликаний тим, що в умовах обмеженості обігових коштів суб'єктами господарської діяльності та фізичних осіб здійснюється розширення можливостей для вирішення фінансових проблем у формі поступових, поетапних розрахунків за куплені товари, обладнання й основні фонди або використання в цих цілях кредитних ресурсів. Страхування фінансово-кредитних операцій чи фінансових ризиків - справа відповідальна і досить актуальна для України в сучасних умовах, і для її здійснення необхідно мати достатні знання у сфері економіки, оцінки нерухомості, фінансів, права, статистики.

Ключові слова: страхування, фінансово-кредитні ризики, страховий захист, страховий випадок.

Интерес к страхованию финансово-кредитных операций вызван тем, что в условиях ограниченности оборотных средств субъектами хозяйственной деятельности и

физическими лицами осуществляется расширение возможностей для решения финансовых проблем в форме постепенных, поэтапных расчетов за купленные товары, оборудование и основные фонды или использования в этих целях кредитных ресурсов. Страхование финансово-кредитных операций или финансовых рисков - дело ответственное и весьма актуально для Украины в современных условиях, и для его осуществления необходимо иметь достаточные знания в области экономики, оценки недвижимости, финансов, права, статистики.

Ключевые слова: страхование, финансово-кредитные риски, страховая защита, страховой случай.

Interest in financial and credit insurance operations due to the fact that with limited working capital business entities and natural persons shall empower to solve financial problems in the form of gradual, incremental payments for purchased goods, equipment and capital assets or used for these purposes credit. Insurance financial and credit operations or financial risks - it is responsible and very relevant for Ukraine in modern conditions, and its implementation should have adequate knowledge in economics, valuation, finance, law, statistics.

Keywords: insurance, financial and credit risks, insurance coverage, the insured event.

Постановка проблеми. Страхування фінансових ризиків - це захист страховими компаніями (страховиками) майнових інтересів підприємств та фізичних осіб при настанні страхового випадку за рахунок грошових фондів, які формують шляхом отримання від страхувальників страхових премій (внесків). При цьому обсяг відшкодування негативних наслідків фінансових ризиків страховиками визначається реальною вартістю об'єкта страхування (розміром його страхової оцінки), страхової суми й розміром сплаченого страхового внеску.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретична і методологічна складності змісту і суті фінансових ризиків зумовили їх розгляд і визначення окремими авторами у широкому та вузькому значеннях. У широкому значенні фінансові ризики-це ризики, які характеризуються ймовірністю втрат фінансових ресурсів (грошових коштів) у підприємницькій діяльності. У цьому значенні поняття "фінансовий ризик" тотожне поняттю "комерційний (підприємницький) ризик". Поняття "фінансовий ризик" також використовується і у вузькому значенні як частина комерційних ризиків, пов'язана з ймовірністю фінансових втрат внаслідок операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах. Дія потреб стратегічного управління фінансовий ризик спеціалісти поділяють на чотири види: ризик контрагента, ризик фінансування, процентний ризик, валютний ризик. Класифікація кредитних ризиків в країнах ЄС передбачає ризики загальної платоспроможності і ризики непогашення окремих видів кредитів - експортного, споживчого, іпотечного та сільськогосподарського.

Мета статті. Чітке визначення образу фінансових ризиків, їх характеру та сфери виникнення має не лише теоретичне, а й важливе практичне значення. Передусім вже тепер це є потрібним для страхових закладів, які намагаються пропонувати суб'єктам підприємництва надійний страховий захист їх від наслідків, а це може стати необхідним вже самим підприємцям для створення ними ефективної системи управління ризиками.

Результати дослідження. Розглядаючи страхування фінансових ризиків, необхідно звернути увагу на поняття «фінансових ризиків», і в, першу чергу, підприємств. В той же час, під фінансовим ризиком підприємства потрібно розуміти імовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у формі втрати доходу або капіталу в ситуації невизначеності умов здійснення підприємством фінансової діяльності.

Фінансові ризики підприємства характеризуються значною різноманітністю, і в цілях здійснення ефективного управління ними, їх необхідно класифікувати. Існує кілька підходів до класифікації фінансових ризиків. Найпоширенішою серед них є класифікація за наступними ознаками:

- за видами: ризик неплатоспроможності, ризик зниження фінансової стійкості, інвестиційний ризик, інфляційний ризик, процентний ризик, валютний ризик, депозитний ризик, кредитний ризик, податковий ризик, структурний ризик, криміногенний ризик, інші види ризиків;
- за об'єктом, який характеризується: ризик окремої фінансової операції, ризик різних видів фінансової діяльності, ризик фінансової діяльності підприємства в цілому;
- за сукупністю інструментів, що досліджуються: індивідуальний фінансовий ризик, портфельний фінансовий ризик;
- за комплексністю дослідження: простий фінансовий ризик, складний фінансовий ризик;
- за джерелами виникнення: зовнішній або систематичний ризик, внутрішній або несистематичний ризик;
- за фінансовими наслідками: ризик, що несе лише економічні втрати; ризик, що призводить до втраченої вигоди; ризик, що призводить як до економічних втрат, так і до додаткових доходів;
- за характером прояву в часі: постійний фінансовий ризик, тимчасовий фінансовий ризик;
- за рівнем фінансових втрат: допустимий фінансовий ризик, критичний фінансовий ризик, катастрофічний фінансовий ризик;
- за можливістю передбачення: прогнозований фінансовий ризик, не прогнозований фінансовий ризик;
- за можливістю страхування: фінансовий ризик, що страхується; фінансовий ризик, що не страхується.

Існує ще велика кількість ознак, за якими тим чи іншим способом можна класифікувати фінансовий ризик, однак із запропонованих класифікацій слід виділити головне — існує два види ризику: систематичний і несистематичний.

Систематичний ризик відноситься до зовнішніх факторів (стан економіки в цілому), які знаходяться поза загальним контролем. Прикладами систематичного ризику є політична нестабільність, умови оподаткування та інші фактори, пов'язані з діями держави. Інші види систематичного ризику відображають вплив факторів конкурентного середовища, у т. ч. вплив загального ринкового попиту, рівня конкуренції та цін на сировину й робочу силу в галузі.

Несистематичний ризик безпосередньо стосується фінансів підприємства. Рівень рентабельності виробництва, період початку будівництва, сам процес будівництва, вартість основного капіталу й продуктивність — види несистематичного ризику. Інші його види — зовнішні фактори, які можна контролювати або на які впливати: заробітна плата персоналу, ціни збуту продукції, ціни постачальників на сировину, урядові податки (митний та акцизний збір тощо).

Нині існують й інші класифікаційні ознаки проектних ризиків. За тривалістю дії ризику можуть бути короткостроковими, тобто пов'язаними з фінансовими інвестиціями, що впливають на ліквідні позиції фірми, або довгостроковими, що виникають при виборі напрямку інвестування. За мірою впливу на фінансовий стан фірми розрізняють ризики допустимі (пов'язані із загрозою певної втрати прибутку), критичні (пов'язані з можливою втратою очікуваної виручки) та катастрофічні (виникають при втраті всього капіталу фірми й супроводжуються банкрутством). За можливістю усунення ризику розділяють на не диверсифіковані, що не підлягають усуненню, та диверсифіковані, для яких існують можливі шляхи подолання.

За мірою впливу на зміну реальних активів фірми можна виділити: динамічні ризики непередбачених змін вартості основного капіталу, що відбуваються внаслідок прийняття відповідних управлінських рішень, ринкових або політичних обставин, які можуть призвести як до втрат, так і до збільшення прибутків; статичні ризики — втрати реальних активів унаслідок завдання збитків власності через некомпетентність керівництва.

Оскільки ризики впливають на діяльність підприємства, то виникає необхідність в управлінні ними. Політика управління фінансовими ризиками являє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, яка полягає в розробці системи заходів нейтралізації можливих негативних фінансових наслідків ризиків, пов'язаних зі здійсненням різних аспектів фінансової діяльності. Існує дві групи методів нейтралізації ризиків: внутрішні та зовнішні.

Структуру внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків можна подати у вигляді схеми (рис. 1).

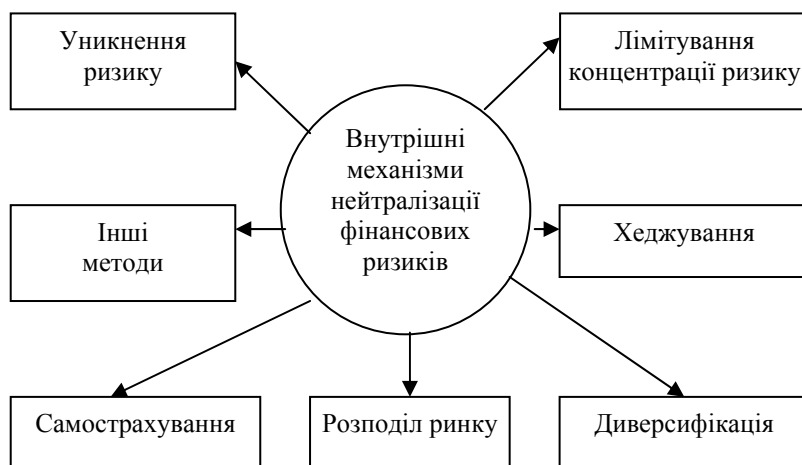

Рис 1. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків

Найскладніші й найнебезпечніші за фінансовими наслідками ризику, які не піддаються нейтралізації за рахунок внутрішніх механізмів (уникнення ризику, диверсифікація, самострахування, хеджування та інші), підлягають страхуванню.

Усі види страхування, пов'язані зі страховим захистом підприємців, можна розподілити відповідно до трьох стадій кругообігу, які виділяє економічна наука:

1. Грошова стадія, пов'язана з вкладанням капіталу й придбанням на наявні грошові кошти необхідних засобів виробництва.
2. Виробнича, суть якої полягає у створенні нової вартості шляхом перенесення на готовий продукт вартості основних фондів, робочої сили, сировини й матеріалів, палива, напівфабрикатів, що використовуються.
3. Товарна, яка виражається в реалізації готової продукції та її оплаті.

Перша стадія пов'язана з інвестуванням капіталу в основні фонди й обігові засоби, науково-технічну продукцію, а також у цінні папери. Страхове забезпечення вкладених капіталів здійснюється за допомогою страхування інвестицій і фінансових гарантій, експортних кредитів.

Страховий захист підприємця на другій стадії кругообігу може бути забезпечений різноманітними видами страхування майна, що гарантують компенсацію збитку від різного роду стихійних лих, катастроф, протиправних дій третіх осіб тощо, і страхування цивільної відповідальності, що відшкодовує втрати підприємця у зв'язку з необхідністю покривати шкоду, нанесену третім особам, які зазвичай виводять за рамки страхування підприємницьких ризиків і відносять до самостійних галузей страхування. Крім того, тут здійснюється страхування на випадок переривання виробництва у зв'язку з аваріями, пожежами й іншими несприятливими подіями, яке забезпечує захист від непрямих втрат, пов'язаних із закриттям випуску продукції, додатковими витратами на відновлення виробництва тощо. На третій стадії кругообігу здійснюється страхування ризику неплатежу, товарних кредитів, тощо.

Фінансові ризики цілком можуть виникати там, де відбуваються фінансові відносини, тобто на всіх фазах процесу відтворення. З огляду на різноманітність проявів підприємницької діяльності, можна стверджувати, що суспільне виробництво в цілому, а також діяльність господарських структур та окремих громадян у своїй основі об'єктивно вміщують елементи ризику, що зумовлює необхідність їх попередження, подолання, зменшення руйнівних або збиткових наслідків.

Швидке зростання фінансової сфери зумовлюється її активним входженням в усі види суспільної і господарської діяльності та великого фінансового ризику.

Отже, фінансовий ризик - це передусім підприємницький ризик, який лише умовно можна протиставити ринковому та інвестиційному; оскільки відомо, що як інвестиційний, так і ринковий ризики перебувають у тісному зв'язку з фінансовим і навіть можуть вважатися його складовими, якщо розглядати фінанси у широкому значенні, що передбачає можливість фондування грошових коштів.

Окремим видом підприємницької діяльності є інвестиційна діяльність, яка повніша здійснюватися при належному фінансовому забезпеченні. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності проводиться шляхом залучення матеріальних і фінансових засобів, що створює можливості прояву різних ризиків.

Виникнення ринкового ризику може спричинитися зміною кон'юнктури, коливаннями цін на товари та послуги, тобто явищами не фінансового характеру. У тому випадку, коли здійснюється кредитування речових інвестицій, заодно може проявляється ризик товарного кредитування.

Зміна котирувань цінних паперів у небажаному для інвестора напрямку створює небезпеку прояву реального підприємницького ризику. Аналіз кредитних ризиків дає змогу поділити його на ризики, зумовлені зміною облікової ставки банківського процента, та ризики, зумовлені зміною курсу національної валюти, тобто такі, що спричиняються інфляційними процесами.

Таким чином, стає очевидним, що теоретично фінансові ризики можуть бути окремим видом, а також входити до складу інших ризиків - ринкового, інвестиційного. Ступінь їх присутності у цих ризиках залежатиме від чого, наскільки тісно ринкові, інвестиційні та інші економічні процеси формуються з участю фінансових відносин у їх теоретичному, категоріальному значенні. Цим питанням присвячені як глобальні дослідження, так і суто прикладні вирішення поточних господарських завдань через механізми страхування.

В сучасних умовах економічна та правова ситуація в Україні приводить виробників і продавців товару в страхові компанії не лише тому, що страхові послуги значно дешевші порівняно з банківськими, а також у страхуванні закладений широкий діапазон послуг, які дозволяють звести проблеми продавця до мінімуму.

Уже нині страхові компанії мають можливість впроваджувати у практику гнучку систему покриття всіх ризиків продавця, що здійснює продаж товару за договорами оперативного та фінансового лізингу, договорами довгострокової оренди, а також купівлі-продажу з розстроченим платежем та іншими. Працюючи з клієнтами та банками, страхові компанії надають комплексний страховий захист. Умови страхування товару адаптуються до кожного способу продажу. Такі розробки дозволяють пристосуватись до потреб кожного окремого продавця не лише щодо покриття його ризиків, але й щодо вартості товару, клієнтам надається можливість сміливіше проводити ринкову політику, вступаючи в контакт із новими покупцями, й просуватись на нові ринки без загрози зазнати збитків.

Як і будь-яке страхування, страхування фінансового ризику виконує кілька функцій, а саме: ризикову, попереджувальну, ощадну, контрольну.

Ризикова функція страхування є головною, оскільки страховий ризик як вірогідність збитку безпосередньо пов'язаний з основним призначенням страхування по відшкодуванню матеріального збитку продавця.

Особливостями страхування фінансових ризиків є, зокрема: відсутність статистики, необхідної для об'єктивної розробки тарифів; можливість несприятливих змін рівня ризику після укладання договору страхування;

різноманітність ризиків, їхня складність, комплексність; висока вартість аналізу та, як правило, значна вартість самих ризиків. Усе це вимагає індивідуального підходу до аналізу й страхування кожного ризику.

Вказані особливості перешкоджають формалізації процесу страхування фінансових ризиків згідно з аналогом страхування багатьох класичних ризиків і вимагають специфічного досвіду спеціалістів, які займаються їхнім аналізом. Однак практична діяльність вітчизняних страхових компаній у сфері фінансових відносин виглядає дуже скромно. В 2015 році страхування фінансових ризиків забезпечено страховими компаніями на суму 2159,7 млн.грн, що складає 9,7% від усіх страхових надходжень та страхування кредитів на суму 200,2 млн.грн, або 0,9% всіх страхових надходжень. У цілому в Україні ця діяльність є не дуже рентабельною, а з усіх зареєстрованих страхових компаній, наприклад у Києві, фінансовими ризиками займаються одиниці. Це пояснюється, зокрема, й тим, що низький середній професійний рівень практики поєднується з недостатнім науковим, законодавчим нормативним і методологічним забезпеченням процесу страхування фінансових ризиків.

Значний розвиток в Україні набуває торгівля в кредит, що спонукає продавців товарів якнайчастіше залучати страхові компанії, як гарантів сплати за проданий товар. Якщо говорити про розвиток страхування кредитних ризиків в Україні, то слід зазначити, що навіть у країнах, де страхування існує давно, страховики щорічно аналізують тарифну й методологічну політику цього виду страхування, яке нерозривно пов'язане з політичною та економічною ситуацією цих країн.

Саме різні види страхування, значення яких постійно зростає, є ефективними інструментами захисту від наслідків фінансових ризиків.

Висновки та пропозиції. Розглядаючи питання фінансових ризиків і реальних перспектив їхнього страхування на ринку України, можемо виділити фактори, які впливають на ступінь фінансово-кредитних ризиків. Не вдаючись до подробиць розгляду їх виникнення, найочевиднішими з них є:

- відсутність повноцінного правового врегулювання страхування фінансових ризиків;
- фактична відсутність цивілізованого ринку в повному значенні цього слова;
- нерозвиненість фінансової системи, фінансових інститутів і фінансової діяльності;
- стагнація економіки, відсутність економічного росту й фактичне розорення більшості підприємств і підприємців;
- інфляція, постійне падіння курсу гривні по відношенню до світових валют;
- відсутність необхідних для ведення господарської та комерційної діяльності обігових коштів у більшості підприємств та підприємців;

(Наслідком названих пунктів є неможливість поповнення оборотних коштів (які можна було б спрямувати на комерційні цілі за рахунок кредитування) у зв'язку з високими кредитними ставками вітчизняних банків, слабкою їх обіговістю на ринку в цивілізованій формі).

- достатньо низька загальна комерційна культура підприємців усіх рівнів, безвідповідальність значної частини підприємців щодо взятих на себе обов'язків;
- неможливість або дуже обмежені можливості розвивати при наявній соціально-економічній ситуації та правовому полі творчі підходи до комерційних питань.

Усі фактори спричинили недовірливе ставлення до України з боку іноземних кредиторів та інвесторів. Це не дозволяє більшій частині підприємців отримати доступ до фінансування своїх, навіть серйозно обґрунтованих, програм за рахунок іноземних інвестицій. Така ситуація, на жаль, підвищує ступінь фінансових ризиків та знижує можливості страхового захисту в країні.

Бібліографічні посилання:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.ukrstat.gov.ua>;
2. Підсумки діяльності страхових компаній за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://forinsurer.com/files/file00565.pdf>;
3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>
4. Нові вектори розвитку страхового ринку України: монографія/ [Козьменко О.В., Козьменко С.М., Васильєва Т.А. та ін.; кер. авт. проекту д.е.н., проф. О.В. Козьменко]. – Суми: Університетська книга, 2012. – 315с.
5. Страхование финансовых рисков: законные механизмы и теневые схемы. [Электронный ресурс].– Режим доступа: <http://fatra.com.ua/vse-o-strahovke/pro-strahovanie-finansov/52-strahovanie-finansovyh-riskov-zakonnye-mehanizmy-i-tenevye-shemy.html>
6. Фінансові ризики і їхнє страхування. // Форіншурер. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/05/03/02/1720>

List of references:

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://www.ukrstat.gov.ua>;
2. Pidsumky diial'nosti strakhovykh kompanij za 2015 rik [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://forinsurer.com/files/file00565.pdf>;
3. Informatsiia pro stan i rozvytok strakhovoho rynku Ukrainy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>
4. Novi vektory rozvytku strakhovoho rynku Ukrainy: monohrafiia/ [Koz'menko O.V., Koz'menko S.M., Vasyl'ieva T.A. ta in.; ker. avt. proektu d.e.n., prof. O.V. Koz'menko]. – Sumy: Universytets'ka knyha, 2012. – 315 s.
5. Strahovanie finansovyh riskov: zakonnye mehanizmy i tenevye shemy. [Elektronnyj resurs].– Rezhim dostupa: <http://fatra.com.ua/vse-o-strahovke/pro-strahovanie-finansov/52-strahovanie-finansovyh-riskov-zakonnye-mehanizmy-i-tenevye-shemy.html>
6. Finansovi ryzyky i ikhnie strakhuvannia. // Forinshurer. – [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://forinsurer.com/public/05/03/02/1720>

УДК 001.378

JEL Classification: O13

Пуцько Б.М.

доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, м. Львів, Україна

Пуцько Б.М.

доктор экономических наук, профессор кафедры менеджмента
внешнеэкономической деятельности, г. Львов, Украина

Punko B.M.

Doctor of Economics, Professor International Management Department, Lviv,
Ukraine

П-ІНДЕКС КОНКУРСНОГО РЕЙТИНГУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІВРОБІТНИКА ЯК ПІДСТАВА ЗАМІЩЕННЯ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОСАДИ

П-ИНДЕКС КОНКУРСНОГО РЕЙТИНГА НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО СОТРУДНИКА В КАЧЕСТВЕ ОСНОВАНИЯ ЗАМЕЩЕНИЯ НАУЧНО- ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДОЛЖНОСТИ

P-INDEX RATING TEACHING STAFF AS THE BASIS OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL REPLACEMENT POSITION

Приведено характеристику існуючих в Україні проблем визначення впливовості науковця, колективу науковців, наукового закладу, ВНЗ (інституту, академії, університету) у контексті обґрунтування об'єктивної необхідності розробки і впровадження у науково-освітню практику П-індексу конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстави заміщення науково-педагогічної посади.

Ключові слова: П-індекс, конкурсний рейтинг, науково-педагогічний працівник, заміщення науково-педагогічної посади.

Приведено характеристику существующих в Украине проблем определения влиятельности ученого, коллектива ученых, научного учреждения, ВУЗ (института, академии, университета) в контексте обоснования объективной необходимости разработки и внедрения в научно-образовательную практику П-индекса конкурсного рейтинга научно-педагогического работника как основания замещения научно-педагогической должности.

Ключевые слова: П-индекс, конкурсный рейтинг, научно-педагогический работник, замещение научно-педагогической должности.

Powered characteristics of the existing problems in Ukraine determination influential scientist team of scientists, research institutions, universities (institute, academy, university) study in the context of objective necessity of development and implementation of scientific and educational practice P-index ranking of scientific and pedagogical employee as grounds replacement of scientific and educational positions.

Keywords: P-index, competitive ranking of teaching staff, replacing scientific and educational positions.

Вступ. Постановка проблеми та її зв'язок з теоретичними та практичними завданнями. В українському науковому середовищі популярності набуває показник впливовості науковця, колективу науковців, наукового закладу або наукового журналу, заснований на кількості публікацій та їх цитуваннях (h-індекс, або індекс (Хірша)). Цей індекс був запропонований

американським фізиком Хорхе Хіршем у 2005 році. Головним уявленням про індекс є визначення: h -індекс науковця дорівнює h , якщо він є автором h публікацій, кожна з яких була процитована щонайменше h разів. Наприклад, якщо науковець є автором 5 публікацій, 3 з яких процитовано по 3 рази, а інші 2 - по 1 разу, то його h -індекс дорівнює 3. Якщо науковець є автором 5 публікацій, 1 з яких процитована 100 разів, а інші 4 - по 1 разу, то його h -індекс дорівнює 1. Для визначення h -індексу колективу науковців або наукового закладу, у такий же спосіб враховуються загалом всі статті опубліковані науковцями, що входять до його складу (а не додаються одне до одного h -індекси окремих науковців).

У наукометричній базі Scopus h -індекс автоматично обраховується для кожного сучасного науковця у світі (за виключенням тих, що не публікуються у рейтингових журналах), ці дані доступні через безкоштовний пошук авторів. Станом на 16 липня 2015 року в Україні було 5 науковців, що мали в Scopus h -індекс 30 чи вище і 63 науковця - 20 чи вище. У наукометричній базі Google Scholar кожен науковець може створити власний обліковий запис, додати до нього свої публікації, що наявні у базі, після чого сервіс автоматично обрахує h -індекс науковця. Відкриті профілі науковців з їх h -індексами у Google Scholar можна знайти, користуючись пошуком. Також h -індекс обчислюється, наприклад, за спеціальним гаджетом в Google [1]. Для обчислення індексу на основі доступних в інтернеті наукометричних баз можна скористатися пакетом «Publish or Perish» [2].

Проблема тісно зв'язана з визначенням впливовості науковця, колективу науковців, наукового закладу, ВНЗ (інституту, академії, університету).

Невирішені раніше частини загальної проблеми - обґрунтування об'єктивної необхідності розробки і впровадження у науково-освітню практику P -індексу конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстави заміщення науково-педагогічної посади.

Мета дослідження – привести характеристику існуючих в Україні проблем визначення впливовості науковця, колективу науковців, наукового закладу, ВНЗ (інституту, академії, університету) у контексті обґрунтування об'єктивної необхідності розробки і впровадження у науково-освітню практику P -індексу конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстави заміщення науково-педагогічної посади.

Основна частина. Було б справедливо, якби аналогічної популярності набув P -індекс (Пунько-індекс, індекс професора Пунько, англ. Punko-index, the index profesor Punko, p -index) конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстава заміщення науково-педагогічної посади (конкурсний коефіцієнт претендента на посаду). В Україні впливовість науковця, колективу науковців, наукового закладу, ВНЗ (інституту, академії, університету) в значній мірі залежить:

➤ від вирішення проблеми особистісно-професійного становлення конкурентоспроможного фахівця;

- від впровадження конкурсної формули при проведенні конкурсу на заміщення науково-педагогічних посад замість фіктивних одноосібних учасників-претендентів на посаду;
- від люстрації науки і освіти від фіктивних науковців і професорів;
- від здатності позбавити українське науково-освітнє середовище від «містечково-свояцького» принципу підбору кадрів – за яким науково-педагогічним працівником даної установи може бути, або, особа яка навчалася у даному закладі, або своя особа – родич, присланий кимось, свояк, рекомендований владою тощо...

Вирішення проблеми особистісно-професійного становлення конкурентоспроможного фахівця слід розпочинати з посади ректора. Ректорські вибори - чому українські міністри підписують контракти ректорам (які стають ними тільки з посад в.о. ректора), при результаті 95-97% голосів «мандатників»? Невже ці міністри такі хитруваті - що момент використовують? Чи здогадуєтеся, що стоїть за таким безваріантним вибором і підписанням контракту? Чому не витримується норма 2-3 претенденти по 30% (тобто немає хоча б 2-х претендентів - ніякого контракту)? Ми що в СРСР повертаємося - може пора писати по 100% голосів «ЗА»? Чому у 2014-2016 роках ректорами стають колишні КППС-обкомівські кадри? При цьому притримується «бажана ситуативна» логіка, а не «якийсь закон»: «перемагає колектив» або «перемагають колектив»; колектив при цьому стає «переможцем» або «переможеним» - залишаючись з тим, що й мав... Головне у цій «великій політичній грі»: щоб кум або свояк, який може заплатити, або за якого хочуть заплатити, кимось і для когось колись встановлений внесок – переміг й став комусь «вигідною» людиною.

Як казав великий Мороз О.О. - така нація перетворюється на стадо, а її керівництво на звичайних корупціонерів... Щось не дуже багато робиться, щоб це все відмінити. Інформація про «радянські голосування» на ректорських виборах подана мною, як «учасником-невдахою» цих виборів, на прикладі Львівських університетів - Лісотехнічного і Ветеринарного: Юрій Туниця набрав 96,5 % голосів «ЗА»; Володимир Стибель набрав 95,0 % «ЗА». Прошу міністра освіти і науки її перевірити й прийняти заходи з недопущення у майбутньому такого юридичного свавілля: норма наявності 2-3 претендентів по 30% не дотримана (або пояснити у законодавстві, чому 30%-ва норма може застосовуватися чи ні), а відповідні міністри затвердили цих людей ректорами...

«Професори-непрофесори» - дуже серйозною є проблема «професорів-непрофесорів». У зв'язку з всеохоплюючою кризою освіти і науки важливо обмежити наше суспільство від, так званих професорів - кандидатів наук, на факультетах працює значна кількість «таких професорів». Є побажання до Держкомстату ввести рядок обліку «професорів докторів наук» (строка – «Професор доктор наук») та «професорів кандидатів наук» (строка – «Професор кандидат наук»), знатимемо скільки кого є по Україні! В усіх документах Університету, Уряду, Держкомстату необхідно запровадити записи

«Професор доктор наук» й «Професор кандидат наук», а то в даний час ніби немає різниці – професор тай професор, ще й зарплати майже однакові - ніякі...

Але зате ці «професори-кандидати», як показує практика, визначають університетську політику, керують коледжами, кафедрами, деканатами, інститутами, навіть університетами на посадах ректорів. Дійшло до того, що кандидати наук уже університетами керують... Чи потрібно давати звання професора, за те, що хтось дожив до старості, чи дуже «хитрий», бо деякі кандидати наук уже у 40 років пруть на професора, не бажаючи писати докторські дисертації.

Країною, яка керується винятками з правил, й пільгами для родини, клану, своїх колег або однопартійців - неможливо керувати, дотримуючись принципу справедливості та рівних змагальних умов для кожного члена суспільства. Необхідно взяти за правило: «Професором в Україні може бути тільки доктор наук. Посади завідувача кафедри, декана, директорів Університетських інститутів, проректорів і ректора можуть займати лише доктори наук». Тоді і набагато менше пороків стане у нашій освітньо-науковій системі, крім того вирішення цього питання автоматично сприятиме вирішенню питання університетських інституційних перетворень.

Можливо у 65-70 років, будь-який кандидат наук, з якихось об'єктивних причин, заслуговує статусу «університетського професора», але точно не у 40 років... Пропонується представлення до вченого звання «Професора з атестатом» до МОН України, або «Професора університету» до Вченої Ради Університету, претендентів, які не мають вченого ступеня доктора наук, здійснювати «за особливі успіхи в освіті і науці» лише після досягненні ними 60-ти річного віку. Але найкраще взагалі відмовитися від присвоєння «такого професорства», особливо з точки зору особистісно-професійного становлення конкурентоспроможного фахівця.

Насправді поняття вченого звання й посади професора є не однозначним. Професор (лат. *professor* - викладач, учитель) - вчене звання і посада викладача вищого навчального закладу або наукового співробітника науково-дослідної установи. Офіційний статус із XVI століття (вперше в Оксфордському університеті). Термін «професор» у глибокому історичному сенсі став вживатися в Римській імперії (середина 1 століття до Р.Х. - кінець 5 століття), де професорами називали вчителів граматичних шкіл, вчителів-наставників.

Згодом професорами називались вчителі духовних шкіл, а з 12 століття - викладачі університетів. Термін «професор» був синонімом вчених ступенів магістра чи доктора наук. Для кожної країни визначення терміну «професор» має свої особливості. Так у більшості «англомовних» країн професор - це титул, призначений для вченого, який займає керівну посаду (як правило, для завідувача кафедрою, лабораторією, відділом, відділенням тощо), або персональна посада, яка представляється (за заслуги в науці) спеціально певній людині. Однак, у Сполучених Штатах і Канаді титул професора дається і досить великій групі викладачів у коледжах (де навчаються два або чотири роки) та університетах. У США посаді (званню) доцента відповідає титул «асистент-професор». Професор в різних країнах є терміном з різними словами-

приставками до нього, яке позначає посади в навчальних закладах або почесні звання.

Посаду «професор» можна розглядати як звання, яке присвоюється при призначенні на цю посаду. У більшості країн на європейському материку, таких як Франція, Польща, Іспанія, Італія, Нідерланди і скандинавські країни, а також у країнах Співдружності націй, зокрема, у Великобританії, використання титулу (звання) «професор» призначене, як правило, для завідувача кафедрою (відділом, лабораторією). Однак, посада професора може бути створена і для конкретної людини, наприклад, професор психології (Affiliate Professor of Psychology) Університету Тілбурга (Тілбург, Нідерланди Кеннет Дж. Герген (Джердж) (американський психолог, англ. Kenneth J. Gergen). Слід зазначити, що університети в багатьох країнах можуть надавати звання «почесний професор» відомим художникам, спортсменам, іноземним чиновникам, у яких немає наукової або педагогічної підготовки, необхідної для отримання титулу (звання) «професор». При цьому університети і не припускають, що такі «професори» будуть виконувати будь-яку наукову роботу [3].

«Пігмаліонська наука та «академіки» - чи відчуває ця структура - НАН України, причетність до створення «пігмаліонської науки» в Україні (тут метафорично «Пігмаліон» - людина, закохана не у свій витвір...). Необхідно в державі одночасно навести лад з академіями і академіками, чи не забагато в нас цього всього – національні, галузеві, громадські і ще Бог знає які.... Необхідно законодавчо відрегулювати вимоги і правила щодо присвоєння звання «Академік». В нас це все схоже на якесь «таємничо-сектантське угруповання» - куди впускають за якимись надуманими мірками. Суспільство має знати процедуру, як ті чи інші люди претендують на звання академіків, а хто саме з них заслуговує і як заслужив цього вельми авторитетного звання. А то у нас «в академіки пішли» люди, які мають по 40-60 наукових праць, це занадто низька планка...

П-індекс конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстава заміщення науково-педагогічної посади, пропонується автором встановлювати на основі конкурсної формули при проведенні конкурсу на заміщення науково-педагогічних посад. Усі ми знаємо, що голосування при проведенні конкурсу на заміщення науково-педагогічних посад давно перетворено на формальну процедуру. На посаду претендує 1 особа, їй підписують контракт на 7 років, але що це за конкурс... У даному разі голосування є формальним.

У ситуації, коли учасником є тільки 1 особа, пропонується зараховувати працівника на посаду по заяві і наказу ректора терміном на 1 рік. У даному разі голосування є формальним, навіть непотрібним, так як на посаду претендує 1 особа. Тобто, забезпечується принцип: «немає конкурента, немає контракту»...

Якщо у конкурсі беруть участь 2 і більше осіб учасників-претендентів, тоді пропонується зараховувати переможця по контракту на передбачених законодавством 5 - 7 років... Але, заміщення пропонується здійснювати не голосуванням (усіма голосуваннями досі легко управляла адміністрація), а розрахунком П-індексу (конкурсного коефіцієнта **Кк**). Цей індекс можна

назвати як сумарний 10-ти показниковий добуток врахованих конкурсних коефіцієнтів. Для розрахунку П-індексу (конкурсного коефіцієнта **Кк.**) пропонується використовувати наступну формулу (дж. авт. інтерпретація):

$$\text{П-індекс (Кк.)} = \text{К фн.а.} \times \text{К н. та н-м.пр.} \times \text{К ст.роб.} \times \text{К фн.д.} \times \text{К вч. ст.} \times \text{К вч.зв.} \times \text{К пос.} \times \text{К інд.прод} \times \text{К п.п.} \times \text{К д.н.} \quad (1)$$

де, **П-індекс (Кк.)** – П-індекс конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстава заміщення науково-педагогічної посади (конкурсний коефіцієнт претендента на посаду);

1. **К фн. а.** – коефіцієнт форми навчання в аспірантурі, якщо денна форма – застосовується коефіцієнт 1,25;

2. **К н. та н-м.пр.** – коефіцієнт кількості опублікованих наукових та навчально-методичних праць, розраховується як співвідношення загальної кількості праць до числа 100;

3. **К ст.роб.** – коефіцієнт стажу наукової та науково-педагогічної роботи, розраховується як співвідношення загального стажу наукової та науково-педагогічної роботи до числа 100;

4. **К фн.д.** – коефіцієнт форми навчання в докторантурі, якщо денна форма – застосовується коефіцієнт 1,25;

5. **К вч.ст.** – коефіцієнт наявності вченого ступеня (**Д н.** - **2,0** (доктор наук); **Кн.** – **1,5** (кандидат наук); для асистентів та старших викладачів (доцентів) без вченого ступеня цей показник не враховується;

6. **К вч.зв.** - коефіцієнт наявності вченого звання (**П** – **2,0** (професор); **ДЦ.** – **1,5** (доцент, старший науковий співробітник); для асистентів та старших викладачів (доцентів) без вченого звання цей показник не враховується;

7. **Кпос.** - коефіцієнт заміщеної посади (**А** – **0,75** (асистент); **С.в.** – **0,75** (старший викладач); **ДЦ.** – **1,5** (доцент); **П** – **2,0** (професор);

8. **К інд.прод.** – коефіцієнт індивідуальної продуктивності, розраховується як співвідношення загальної кількості опублікованих наукових та навчально-методичних праць до загального стажу наукової та науково-педагогічної роботи;

9. **К п.п.** – коефіцієнт партійної приналежності, для членів КПРС, їх родичів або свояків, для членів партії регіонів, їх родичів або свояків **К п. п.** = 0,5. Запроваджуючи цей коефіцієнт держава нарешті задекларує курс на розвиток саме проукраїнської національної освіти і науки без огляду на комуністичне минуле і «проблеми руського міра»;

10. **К д.н.** – коефіцієнт достовірності науковця, для кандидатів і докторів наук, які отримали відповідні дипломи займаючи посади державних чиновників законодавчої, виконавчої, судової влади **К д.н.** = 0,5. Запроваджуючи цей коефіцієнт держава нарешті задекларує курс на чистоту науки від псевдонаукових «діячів-пігмаліонів».

Наприклад, для професора Пунько Б.М. розрахунки будуть наступними.

К фн.а. = 1,25 (довідка про навчання в аспірантурі на денній формі);
К н. та н-м.пр. = $180/100 = 1,8$ (додається список опублікованих праць);
К ст.роб. = $26/100 = 0,26$ (додаються довідки про науково-педагогічний стаж);

К фн.д. = 1,25 (довідка про навчання в докторантурі на денній формі);
К вч.ст. = Д н. = 2,0 (додається копія диплома);
К вч.зв. = П = 2,0 (додається копія атестата, статус університетського професора тут не враховується, тобто запроваджується правило: «немає атестата немає професора»);

К пос. = П = 2,0 (якої саме заміщення науково-педагогічної посади);
К інд.прод. = $180/26 = 6,92$ (співвідношення загальної кількості опублікованих наукових та навчально-методичних праць до загального стажу наукової та науково-педагогічної роботи);

К п.п. – для автора цей коефіцієнт не застосовується, так як не належав до членів КПРС, їх родичів або свояків, членів партії регіонів, їх родичів або свояків;

К д.н. – для автора цей коефіцієнт не застосовується, так як не отримувал дипломи кандидата та доктора наук, займаючи посади державних чиновників.

Отже, П-індекс (К к.) професора Пунько Б.М. = $1,25 \times 1,8 \times 0,26 \times 1,25 \times 2,0 \times 2,0 \times 2,0 \times 6,92 = 40,48$.

Так само встановлюється П-індекс конкурсного рейтингу іншого працівника (конкурсний коефіцієнт іншого претендента на посаду) і конкурсна комісія порівнюючи П-індекси претендентів-конкурентів приймає рішення про заміщення даної науково-педагогічної посади претендентом у якого П-індекс конкурсного рейтингу вищий. Таким чином ми позбавляємо українське науково-освітнє середовище від «містечково-свояцького» принципу підбору кадрів; від принципу, тільки свої особи, які навчалася у даному закладі; від принципу надання переваги своїм особам, типу родич, присланий кимось або рекомендований владою свояк тощо...

Люстрація вищої освіти – це процедура актуалізації посад завідувачів кафедр, деканів та ректорів до ЗУ «Про освіту» №1187-2 від 1.07.2014 року. На дворі уже 2016 рік завершується, а згідно цього закону нічого так і не виконано. Уряд України, на основі ЗУ «Про люстрацію», має прийняти «Невідкладну люстраційну постанову» щодо актуалізації посад завідувачів кафедр, деканів та ректорів вузів України до ЗУ «Про освіту» №1187-2 від 1.07.2014 р.: усі ректори, декани і завідувачі кафедрами, які пропрацювали на даних посадах більше 10-ти років мають бути звільненими від займання цих посад. Обов'язковому звільненню підлягають особи, які отримали семирічні контракти у 2014 році на основі старого ЗУ «Про освіту», тобто у «переддень» прийняття нового ЗУ «Про освіту» №1187-2 від 1.07.2014 р., якщо вони працюють на посадах завідувачів кафедр, деканів та ректорів більше 10-ти років.

Мають бути звільненими особи, що займають названі посади, якщо вони перебували у лавах КПРС або «українській комуністичній партії», а також були членами злочинної партії регіонів або керівниками, у період правління цієї антиукраїнської організації, незалежно від терміну перебування на посадах. Також мають бути звільненими і ректори-депутати, які приймали участь у голосуваннях руками за прийняття славнозвісних антинародних законів. Ректори наказами відповідних міністрів (залежно від підпорядкування вузу), декани і завідувачі кафедрами – наказами ректорів відповідних вузів. На ці посади мають бути призначені вибори нових осіб на основі діючого нового ЗУ «Про освіту» №1187-2 від 1.07.2014 р.

Вирішення проблем особистісно-професійного становлення конкурентоспроможного фахівця; впровадження конкурсної формули при проведенні конкурсу на заміщення науково-педагогічних посад замість фіктивних одноосібних учасників-претендентів на посаду; люстрації науки і освіти від фіктивних науковців і професорів; здатності позбавити українське науково-освітнє середовище від «містечково-свояцького» принципу підбору кадрів дозволить нарешті вирішувати проблему зарплати української професури. Заробітки української професури у 2014-2016 роках – це «якісь подачки жебракам»... Щоб зрозуміти краще цю проблему доцільно проілюструвати зарплату професури в окремих країнах світу.

У своїй новій книзі «Зарплати професури», містер Альтбах і його співавтори досліджували зарплати, умови контрактів, пільги та компенсації викладачів державних університетів у 28 країнах. Згідно з результатами дослідження у світі все сильніше йде поділ на дві категорії країн: «звідки йде витік мізків» і «куди мізки спливають». Більш благополучні країни «висмоктують» наукові таланти з менш багатих сусідів.

Всі валюти були конвертовані в долари США з використанням індексу паритету купівельної спроможності, в основі якого лежить вартість набору певних товарів у Сполучених Штатах Америки. Крім того, вони порівняли зарплати в кожній країні з валовим внутрішнім продуктом на душу населення, щоб подивитися, наскільки добре оплачується робота викладачів у порівнянні з їхніми співвітчизниками, зайнятими в інших сферах. І нарешті, групам у кожній з 28 країн було поставлено питання, чи вистачить середнього заробітку в академічній сфері для «підтримки рівня життя середнього класу в даній країні».

Що стосується купівельної спроможності, найгірше доводиться молодим викладачам у Китаї (\$ 259 в місяць - розраховано за допомогою індексу, використаного в даному дослідженні), їм платять менше, ніж колегам у Вірменії (\$ США 405) або Ефіопії (\$ США 864). У Канаді, де початкова зарплата викладача в середньому становить \$ США 5 733, а повноцінні професора отримують в середньому \$ США 9 485, у викладачів є більше причин радіти, ніж у їхніх колег у Сполучених Штатах Америки, де молодим викладачам платять в середньому \$ США 4 950, а професорам \$ США 7 358. За цим показником Америка виявляється позаду Італії (\$США 9 118), Південної Африки (\$ США 9 330), Саудівської Аравії (\$ США 8 524), Великобританії (\$

США 8 369), Малайзії (\$США 7 864), Австралії (\$США 7 499), та Індії (\$ США 7 433) [4].

Узагальнення і висновки. П-індекс конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстава заміщення науково-педагогічної посади (конкурсний коефіцієнт претендента на посаду) повинен набути популярності серед громадськості, законодавчої і виконавчої влади, як справедливий по відношенню до науки і освіти, і як несправедливий до усього іншого. В Україні впливовість науковця, колективу науковців, наукового закладу, ВНЗ (інституту, академії, університету) слід ототожнити з впровадженням конкурсної формули при проведенні конкурсу на заміщення науково-педагогічних посад замість фіктивних одноосібних учасників-претендентів на посаду; з вирішенням проблеми особистісно-професійного становлення конкурентоспроможного фахівця; з завершенням люстрації науки і освіти від фіктивних науковців і професорів. Нарешті слід позбавити українське науково-освітнє середовище від «містечково-своєцького» принципу підбору кадрів.

Головним принципом відбору кадрів має стати - П-індекс конкурсного рейтингу науково-педагогічного працівника як підстава заміщення науково-педагогічної посади (конкурсний коефіцієнт претендента на посаду). А головним пріоритетом має стати правило: український професор має право претендувати на заняття науково-педагогічної посади у будь-якому університеті України, якщо дана посада відповідає його науковому напряму досліджень. Практичне запровадження перелічених заходів одночасно сприятиме підвищенню якісного рівня науково-педагогічних працівників та заробітків української професури. На першому етапі росту зарплати українській професурі хоча б досягнути рівня Китаю і Вірменії.

Подальші наукові дослідження необхідно скеровувати на системну розробку «Національних пріоритетів і стратегічних орієнтирів розвитку українського суспільства», де має бути розділ про реструктуризацію і розвиток автономних вищих навчальних закладів України, а також про зміст і якість української освіти (початкової, середньої і вищої). Університетські інституційні перетворення у регіоні неможливі без змістовних перетворень державних інституцій: ВРУ, КМУ, профільних міністерств, державних адміністрацій, усіх рад місцевого рівня. Необхідні зміни свідомості усього суспільства: від автократії і «пігмаліонства» до демократії й конкурентних можливостей для кожного.

Автор рекомендує викладені тут наукові матеріали, як науково-методичні практичні рекомендації для розробки відповідних положень статті Конституції України та Законів України: «Університетські Інституційні Перетворення» й «Автономні Університети України» – Університетській та громадській спільноті, ВРУ (Комітету з питань науки і освіти) та КМУ. Автономія має стосуватися не лише університетів, але й усіх підрозділів – інститутів, деканатів, відділень, кафедр. Необхідно, з участю ВРУ, КМУ і зацікавлених міністерства, а також місцевих органів виконавчої влади, санкціонувати фінансування науково-дослідної роботи на тему: «Науково-методологічне обґрунтування законодавчо-організаційного алгоритму створення «Університетів Великого Регіону», що б дозволило розробити типову модель

концептуальної схеми інноваційних регіональних організаційних структур управління університетами за новим принципом: «від ректорського свавілля і диктату – до громадського автономного самоуправління».

Бібліографічні посилання:

1. Інтернетресурс: Режим доступу / [https:// web.archive.org / web / 20161009173324 / http: / nbuviar.gov.ua / bpnu / pdf / sci_scopus.pdf](https://web.archive.org/web/20161009173324/http://nbuviar.gov.ua/bpnu/pdf/sci_scopus.pdf) / Топ 100 науковців України за даними Scopus 16.07.2015.
2. Інтернетресурс: Режим доступу / [http:// www.harzing.com / pop.htm](http://www.harzing.com/pop.htm) / Publish or Perish / Harzing.com logo Research in International Management. Products & Services for Academics.
3. Інтернетресурс: Режим доступу / [https:// uk.wikipedia.org / wiki / Професор](https://uk.wikipedia.org/wiki/Професор).
4. Інтернетресурс: Режим доступу / [http://www.pravmir.ru/skolko-stoit-professor /](http://www.pravmir.ru/skolko-stoit-professor/) «Зарплати професури». Глобальний порівняльний аналіз компенсацій та інших умов трудових договорів / За редакцією Філіпа Альтбаха, Ліз Рейзберг, Марії Юдкевич, Григорія Андрущак та Івана Ф. Пачеко.

List of references:

1. Internetresurs: Access / [https:// web.archive.org / web / 20161009173324 / http: / nbuviar.gov.ua / bpnu / pdf / sci_scopus.pdf](https://web.archive.org/web/20161009173324/http://nbuviar.gov.ua/bpnu/pdf/sci_scopus.pdf) / Top 100 scientists Ukraine according Scopus 16.07.2015.
2. Internetresurs: Access / [http:// www.harzing.com / pop.htm](http://www.harzing.com/pop.htm) / Publish or Perish / Harzing.com logo Research in International Management. Products & Services for Academics.
3. Internetresurs: Access / [https:// uk.wikipedia.org/wiki / Професор](https://uk.wikipedia.org/wiki/Професор).
4. Internetresurs: Access / [http://www.pravmir.ru/skolko-stoit-professor /](http://www.pravmir.ru/skolko-stoit-professor/) «Salaries professors». Global comparative analysis of compensation and other terms of employment contracts / Edited by Philip Altbaha, Liz Reyzberh, Mary Yudkevych, Gregory Andrushchak and John F. Pacheco.

УДК 332.1

JEL Classification: R 10

Цеханович В.Б.

здобувач кафедри економічної теорії, маркетингу і підприємництва
Луганський національний університет ім. Т.Г.Шевченка

Цеханович В.Б.

соискатель кафедры экономической теории, маркетинга и предпринимательства
Луганский национальный университет им. Т. Шевченко

Tsekhanovich V.B.

applicant chair of economic theory, marketing and entrepreneurship
National University of Luhansk Taras Shevchenko

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

ПРИНЦИПЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В УКРАИНЕ

THE PRINCIPLES OF THE STATE REGULATION OF REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE

Розглянуто принципи функціонування державного регулювання регіонального розвитку в Україні.

Ключові слова принципи, завдання, моделі розвитку регіонального розвитку

Рассмотрены принципы функционирования государственного регулирования регионального развития в Украине

Ключевые слова: принципы, задания, модели развития регионального развития

In the article considers the principles of functioning of state regulation of regional development in Ukraine.

Key words: principles, tasks and development patterns regional development

Постановка проблеми. У сучасній Україні економіка регіонів характеризується незбалансованим розвитком, неоднорідністю соціально-економічного становища окремих частин країни. Спостерігається неможливість задоволення потреб громадян на рівні більшому, ніж встановлений державою, зменшення можливостей середньострокового прогнозування та неможливість здійснення довгострокового планування, неспроможність вирішення всіх питань у рамках договірних відносин між органами влади, органами місцевого самоврядування та громадським сектором. Унаслідок цього регіони мають різноспрямовані інтереси та виникає необхідність застосування механізмів, що втілювали б і реалізовували державний інтерес, що потребує посилення впливу держави на економіку кожного регіону і застосування значного обсягу важелів державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики регіонального розвитку присвячено чимало наукових робіт вітчизняних і зарубіжних авторів. Серед фахівців України слід зазначити таких авторів: Бандур С.І., Герасимчук З.В., Фріс Р. Але проблемні питання регіонального розвитку останнім часом залишаються розкритими недостатньо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом с тим залишається проблема дослідження трансформації регіонів та проблемою регіонів як об'єктів регулювання.

Мета статті - виявлення основних принципових стратегій регіонального розвитку України.

Результати дослідження. Гармонійний розвиток та ефективність функціонування економіки будь-якої держави неможливі без стабільного розвитку її регіонів, що є складовими єдиного економічного простору держави. Господарський комплекс України – це велика соціально-економічна система, що складається з окремих регіональних структур, від єдності і співробітництва яких залежить успіх національної економіки.

Таким чином, державне регулювання регіонального розвитку можна уявити як сукупність спеціально організованих дій політичного, правового, економічного, фінансового, економічного та іншого характеру покликаних, по-перше, давати стимули, (в тому числі ресурсні) розвитку тих територій, які по об'єктивними причинами не можуть функціонувати в режимі саморозвитку; по-друге, активізувати і ресурсно підтримувати соціальну мобільність населення окремих регіонів (спрямована міграція); по-третє, створювати умови для виникнення і функціонування державно значущих потенційних точок зростання; по-четверте, забезпечувати виконання окремими територіями загальнодержавних функцій (наприклад-територіальних утворень); по-п'яте, формувати і підтримувати специфічні організаційно-правові режими на територіях особливого політичного і геополітичного значення; по-шосте, - оперативно реагувати на утворення зон лих (стихійних, техногенних та ін.).

Разом з тим, слід зазначити, що регіональна система має ряд важливих особливостей.

По-перше, оскільки регіональна система є соціально-економічною системою, то параметрами в даному випадку виступають не тільки економічні, але і соціальні показники. Причому в деякій мірі соціальні параметри, соціальна спрямованість системи є більш цільовими, ніж просто економічні показники. Звичайно, економічний розвиток такої системи є основою досягнення її соціальних цілей, але підкреслювати саме соціальну спрямованість параметрів регіональної системи необхідно. Кількісні параметри регіональних систем повинні бути націлені насамперед на підвищення рівня і якості життя населення.

Друга особливість регіональної системи, що підкреслює стан саме розвитку території - це стабільність (стійкість) позитивної динаміки її параметрів. Ця особливість також пов'язана з соціально-економічним типом регіональної системи, важливістю здобутки не короткочасних результатів за допомогою, наприклад, розпродажі підприємств державної власності інвесторам, а й забезпеченням їх стабільної роботи в подальшому. Звичайно, як система жива, регіональна система допускає деякі відхилення в процесі економічного розвитку, однак в цілому повинна бути чітка тенденція до стійкості позитивних значень.

Третя особливість регіональної системи - пропорційність і збалансованість розвитку, що означає, що її параметри повинні бути ретельно вивірені, витримані сформовані і економічно обґрунтовані нові пропорції відтворювального потенціалу регіону [13].

В контексті дослідження необхідно сформулювати комплексне уявлення про принципи створення регіональних стратегій. Мова йде про загальну оцінку потенціалу (природного, загального, господарського) регіональної системи як об'єкта, здатного позитивно сприйняти ту чи іншу економічну стратегію; про способи визначення, вибору найбільш раціональних методів реалізації стратегії.

Трансформації систем в регіоні за рахунок зростання ефективності управління, сприяє підвищенню вимог, які використовуються для оцінки інноваційної політики у регіоні і формуванні регіонального інноваційного мікроклімату. Організація інноваційної інфраструктури до розвинутого рівня, інноваційних систему за сітьовим принципом та використання кластерного підходу в процесі реалізації інноваційної політики є при цьому необхідними умовами.

Хід пізнання проблеми теоретичного обґрунтування та вибору стратегічних пріоритетів породжує доцільність аналізу ідей і уявлень про необхідність та цілі „позитивних” трансформацій регіональної системи, про оптимальне визначення напрямів та методів стратегічного впливу на регіон. В контексті дослідження необхідно сформулювати комплексне уявлення про принципи створення регіональних стратегій. Мова йде про загальну оцінку потенціалу (природного, загального, господарського) регіональної системи як об'єкта, здатного позитивно сприйняти ту чи іншу економічну стратегію; про способи визначення, вибору найбільш раціональних методів реалізації стратегії.

Вибір видів стратегій, які можуть бути націлені на пріоритетний розвиток людських ресурсів, виробництва чи території, сприяє оптимізації регіонального розвитку. Вибір об'єкта впливу визначається специфікою регіональних задач.

Залежно від орієнтації на домінуючий тип виробництва можлива диференціація стратегій, націлених на:

а) укріплення та розширення внутрішньорегіональних зв'язків і формування регіонального ринку (регіони із збалансованими господарськими структурами);

б) зовнішньоекономічну експансію (з акцентом на експортний потенціал);

в) залучення інвестицій (з врахуванням регіональної специфіки).

Незважаючи на відмінності в методичних підходах до реалізації стратегій, загальнотеоретичні та методологічні підходи до їх створення можуть претендувати на деяку універсальність.

Створення стратегій розвитку регіональних господарських систем передбачає наявність державного впливу на соціально-економічні процеси, в тому числі, у вигляді планування і регулювання. Для процесу організації і самоорганізації будь-яких систем характерна спільність і розгалуженість їх структур з наявністю вертикальних і горизонтальних гнучких зв'язків. Це говорить про об'єктивну необхідність, більш того неминучість певного зовнішнього впливу на будь-які системи.

До конкретних форм цілеспрямованого впливу на регіон в рамках регіональної політики, слід віднести такі форми регіональних стратегій як регіональне планування і регулювання, регіональні програми. В умовах економіки важливішим напрямом регіональної політики слід визнати регіональні програми, а також плани конкретних державних заходів, націлених на регіон.

Регіональна політика повинна охоплювати різноманітні сфери економічних відносин:

- надрокористування; відносини власності;
- фінансово-кредитну та податково-бюджетну системи;
- організаційно-управлінські, виробничо-економічні, аграрні відносини.

В її межах слід визначати: характер зв'язків між вищезазначеними її напрямками по вертикалі і горизонталі, заходи та дії регіональної влади з регулювання економічних процесів на території регіону, в системі міжрегіональної взаємодії.

Ці відносини повинні здійснюватися в межах законодавства і будуватися на принципах, головними з яких слід вважати:

- реальна рівність усіх регіонів у відносинах з державою та між собою;
- однотипність умов (правових, податкових, майнових) і можливостей (організаційних, інфраструктурних) діяльності кожного регіонального суб'єкта;
- врахування особливостей територіальної спеціалізації кожного регіону в залежності від природних ресурсів, кліматичних, кадрових та інших умов.

Серед заходів, виконання яких в сукупності повинно забезпечувати досягнення цілей регіональної стратегії (політики), втіленої в регіональні програми, повинні виділятися ті, що здійснюються не тільки державою, але й підприємницькими структурами. Головне завдання перших – зробити регіон привабливим, в тому числі і перш за все для інвесторів. Для цього використовується широкий діапазон засобів: податкові пільги, субсидування капітальних вкладень, державні замовлення, пільгові державні кредити або державні гарантії при кредитуванні приватними банками і т. д. Особливе місце займає створення і розвиток за рахунок державних коштів виробничої інфраструктури (транспортної, енергетичної, водопостачання, зв'язку). У районах господарського освоєння держава повинна брати на себе значну частку витрат на створення соціально-побутової інфраструктури.

Можна говорити про те, що в умовах України процеси регіоналізації знаходяться на стику ряду внутрішніх і зовнішніх проблем, в основі яких покладено суперечливість економічних процесів. Нова якість регіонів, як повноправних учасників глобальних процесів і одночасно об'єктів стратегічних впливів повинна визначатися:

- а) вибором оптимального шляху інтеграції в глобальний економічний простір;
- б) комплексом його історико-етнографічних особливостей, які впливають на господарську спеціалізацію;
- в) властивостями регіонального інтелектуального потенціалу і ступенем його використання для потреб інноваційного розвитку;

г) наявністю і специфікою регіональної самоідентифікації та регіонального патріотизму.

Ґрунтуючись на вченні про територіально-виробничі комплекси (ТПК) і кластери, розроблені принципи виявлення особливих інтегральних територіально-виробничих систем кластерного типу регіонального та міжрегіонального характеру, запропонована їх ієрархія.

Вихідним елементом в цій ієрархії вважається регіональна господарська система. Рангом нижче знаходиться регіональний соціально-виробничий комплекс (РСВК) – економічне поєднання виробництв, підприємств і обслуговуючих їх структур, елементів інфраструктурного комплексу, а також систем розселення населення (трудових ресурсів), взаємообумовлене єдністю території і певною регіональною (територіальною) спеціалізацією господарства.

Замикають даний ієрархічно побудований ряд соціально-виробничі територіальні комплекси (СВТК) – регіональні системи, які пропонуються в якості основних об'єктів впливу в рамках створення і реалізації регіональних економічних стратегій.

Стратегія як план реалізації регіональної політики має корелюватися з певною моделлю регіонального розвитку, в якій відображені склад і зміст цілей різного рівня, їх взаємозв'язки та взаємозалежності. Передбачається, що модель повинна бути здатна реагувати на виклики держави. В основу процесу моделювання регіонального розвитку покладено осмислення необхідності (прагнення) внести корективи в сформований соціально-економічний стан регіону і процеси його розвитку.

Наступний етап – екстраполяція сучасного стану регіону в майбутнє, тобто прогноз. На третьому етапі виробляються і оцінюються принципові підходи до формування моделей розвитку регіону. Сутність четвертого етапу – розробка процедур використання моделей регіонального розвитку або загальної регіональної динаміки.

Методологічні та технологічні підходи до побудови моделей розвитку регіону на основі оптимізації структури та процесу функціонування соціально-виробничих територіальних систем базуються на реалізації процедури прийняття рішень. Ця процедура включає такі етапи як:

а) визначення структури регіональних показників, виявлених в ході моніторингу статистичних даних

б) вироблення інструментарію побудови моделі регіональної господарської системи;

в) аналіз регіонального потенціалу як взаємозв'язків та взаємозумовленості сукупності (системи) соціально-економічних структур, інститутів та явищ, що виступають як потенційні учасники стратегічного регіонального розвитку.

В даний час при реалізації стратегії розвитку різних галузей економіки та соціальної сфери не повною мірою використовуються принципи пропорційності і планомірності, таким чином, не забезпечується комплексний (системний) підхід, який набуває все більшої значимості при виході економіки регіонів на інноваційний шлях розвитку. Фактори, що забезпечують розвиток

зовнішнього середовища регіональної господарської системи, формують ряд соціально-економічних індикаторів, на зміну яких може вплинути обґрунтовано обраний стратегічний пріоритет. Крім того, під впливом зовнішнього середовища формуються інструменти, які дозволять покращити показники діяльності обраного пріоритету. За умови, що даний пріоритет найчастіше має економічне призначення, виникає необхідність у балансі з метою поліпшення соціальних показників розвитку регіону.

Основними заходами, призначення яких, власне, і покликаний забезпечувати позитивну динаміку в змінах властивостей, ознак і меж регіону як території, економічної системи і економічного простору виступає пряме і непряме регулювання. Обидві названі форми покликані забезпечувати створення спільних правил поведінки, дотримання якої виступає головною умовою можливого ефективного розвитку регіонів [12].

Прямим економічним регулюванням регіонального розвитку є безпосередня дія з боку органу, що управляє, на функціонування суб'єктів господарювання за допомогою різного роду формальних дій, здійснюваних шляхом прийняття правил, положень і інструкцій, видання наказів і розпоряджень, шляхом прямих вказівок і так далі. Непрямим економічним регулюванням регіонального розвитку є створення умов і механізмів, покликаних сприяти здобуття заздалегідь заданого кінцевого результату.

Але, якщо пряме регулювання покликане сприяти впорядкуванню економічних стосунків суб'єктів господарювання за допомогою відповідної регламентації, то непряме регулювання покликане підсилити матеріальну зацікавленість в досягненні вирішуваних ними господарських завдань [8].

Основними формами прямого економічного регулювання розвитку регіонів виступають стратегії, прогнози, стратегічні плани, програми, індикативні плани, що є спеціальними документами, в яких даються різні (багатоваріантні і багаторівневі) завдання, вирішення яких покликане упорядкувати характер суспільних стосунків у сфері матеріального і нематеріального виробництва. Основними формами непрямого економічного регулювання розвитку регіонів виступають використовуваний господарський механізм (який надає дію на суб'єктів господарювання), націлений на досягнення цільових установок, і адміністративну регламентацію господарської діяльності (яке забезпечує легітимний характер господарському механізму у всій системі суспільного відтворення).

Головною метою економічного регулювання розвитку регіонів є створення спільних правил економічної, організаційної, адміністративної дії на всіх без виключення учасників суспільних стосунків, задіяних у процесах виробництва, розподілу, обміну і вжитку вироблених товарів, робіт і послуг у масштабах як окремо взятого регіону, так і у межах всієї держави. Крім того, підцілями можна назвати, по-перше, досягнення і збереження необхідних умов для раціонального використання наявних регіональних ресурсів і, по-друге, забезпечення рівномірного розвитку галузей господарського комплексу як регіонів, так і всієї держави за допомогою вирівнювання питомої вартості

основних чинників виробництва (матеріальних, трудових і природних ресурсів) [6].

При цьому представляється, що серед завдань економічного регулювання регіонального розвитку, можна виділити найбільш важливі:

- забезпечення комплексності і синхронності в досягненні цілей, що стоять перед регіоном;
- цільовий характер і системність регулюючих регіональний розвиток мір і заходів;
- варіативна розробка можливих мір і заходів;
- обґрунтованість ресурсної забезпеченості регіонального розвитку;
- адресність і перевірка заходів, що реалізуються;
- забезпечення керованості економічними процесами.

Отже, цільова спрямованість і функціональна змістовність економічного регулювання регіонального розвитку стають вирішальним чинником забезпечення адекватності його не лише запитам органів державного управління і органів місцевої самоврядності, але й інтересам всього регіонального співтовариства, у тому числі й окремої територіальної громади.

Сучасна практика регулювання територіального розвитку в Україні може бути охарактеризована як така, при якій мало знайдеться бажаючих, які б могли стверджувати про її ефективність [7]. Швидше за все, це стосуватиметься не лише використовуваних форм, методів, але і самих результатів такої діяльності. І справа тут стосується не лише слабкої дієвості, але і надмірної заполітизованості кроків, що робляться, не прикритого суб'єктивізму при ухваленні відповідних рішень. Уже стали прозивними спроби розробки на державному рівні оновлених державних стратегій регіонального розвитку, коли при зміні влади центр робить відповідні кроки, але виникають нові обставини і ці кроки ніяк не можна назвати навіть напівзаходами – вони зависають не невизначений час в повітрі. А що стосується розрахунку прогнозів або розробки стратегічних планів, складається таке враження, що таких методів і в природі не існує – ніхто про них не згадує. [10]

У зв'язку з цим з'являється невідкладна необхідність в зміні положення, що склалося, через забезпечення системно організованого впорядкування не лише державної політики, але і взаємодії відповідних мір і заходів. Потрібні такі правила дій, щоб їх здійснення забезпечувалося наявністю прозорої і узаконеної схеми відповідно до прийнятих всім співтовариством нормам. У першу чергу мова повинна йти про такий порядок, при якому рішення, що приймаються з економічного регулювання регіонального розвитку (не дивлячись на можливу їх індивідуальність і неповторність), мають бути всесторонньо обґрунтованими, реалізація та оцінка яких повинна здійснюватися по спільному порядку.

Для підвищення дієвості системи економічного регулювання регіонального розвитку необхідно, щоб вона відрізнялася певною стійкістю. Відомо, що стійкість системи забезпечується її ієрархічною побудовою. Відносно предмету даного дослідження може застосовуватися трирівнева схема

економічного регулювання регіонального розвитку. На одному рівні знаходяться органи державної влади і державного управління, на іншому – органи влади на регіональному рівні, на третьому – органи місцевого самоврядування. Кожному з вказаних рівнів має бути запропонований свій набір економічних регулювальників з конкретизацією їх змістовного наповнення з тим, щоб спостерігались суттєві відмінності між ними. Для того, щоб між ними не виникало протиріч, необхідно забезпечити розмежування владних повноважень, від змісту яких повною мірою залежатиме поступальний розвиток окремих територій.

Лібералізація суспільних стосунків загострила проблему збалансованого наповнення прав і обов'язків органів державної влади і управління, органом місцевого самоврядування. Зв'язано це з тим, що надмірна централізація повноважень у сфері виробничих стосунків, в першу чергу, у сфері суспільних фінансів, не дозволяє мати в наявності в достатній кількості ресурсів, здатних забезпечувати ефективний розвиток малих територіальних утворень, що входять до складу регіонів. У цих умовах виникає невідкладна необхідність в обґрунтованому розмежуванні (передачі частини повноважень і фінансових можливостей) з центру в регіони і нижче на базовий рівень місцевого самоврядування. Ці взаємини можуть бути відбиті у відповідній моделі.

Державну регіональну політику в Україні розглядають у сукупності двох аспектів: по-перше, як регіональну політику держави, що виявляється через здійснення органами державної влади системи заходів у політичній, економічній, демографічній, соціальній, інноваційній, екологічній, гуманітарній, національній сферах, яка враховує особливості кожного регіону; по-друге, як внутрішню політику регіонів, яка здійснюється органами управління регіоном (зокрема, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування) самостійно для забезпечення комплексного соціально-економічного розвитку територій, максимального забезпечення потреб населення регіону, раціонального використання всіх регіональних ресурсів за умови врахування загальнодержавних інтересів [9].

Однією з функцій держави є регулювання розвитку регіонів, особливо нездатних самостійно вирішувати свої проблеми.

Державним регулюванням розвитку регіонів слід вважати цілеспрямований систематичний вплив з боку держави, направлений на підтримання соціально орієнтованого, сталого і збалансованого розвитку регіонів з метою забезпечення максимально високих і рівних соціальних стандартів життя населення, незалежно від місця проживання, який полягає у створенні необхідної нормативно-правової бази, інституційного, інформаційного та кадрового забезпечення з використанням програмно-цільових методів і відповідного фінансово-економічного інструментарію [5].

Застосування системи інструментів державного регулювання регіонального розвитку повинно бути засноване на принципах [2]:

– вибіркості використання системи регуляторів у відношенні тих або інших суб'єктів господарської діяльності на цій території. Причому такими суб'єктами можуть бути галузеві й територіальні утворення;

- обов'язковості використання системи економічних регуляторів, що мають стимулюючий характер;
- обмеженості системи регулювання регіонального розвитку тимчасовими рамками, особливо в плані надання дотацій і пільг;
- необхідності врахування територіальної специфіки в процесі державного регулювання регіонального розвитку.
- подолання відставання окремих регіонів за рівнем і якістю життя населення;
- стимулювання розвитку експортних і імпортозамінюючих регіональних виробництв, що мають для цього найбільш сприятливі умови;
- розвиток міжрегіональних і регіональних інфраструктурних систем, що стимулюють регіональні структурні зрушення й забезпечують ефективність регіональної економіки;
- подолання відставання окремих регіонів за рівнем і якістю життя населення;
- стимулювання розвитку експортних і імпортозамінюючих регіональних виробництв, що мають для цього найбільш сприятливі умови;
- розвиток міжрегіональних і регіональних інфраструктурних систем, що стимулюють регіональні структурні зрушення й забезпечують ефективність регіональної економіки[2].

Метою державного регулювання територіального розвитку має бути стимулювання розвитку територій, нездатних функціонувати в режимі саморозвитку, та підтримка й активізація соціальної мобільності населення окремих регіонів.

Регулювання територіального розвитку повинно здійснюватися системою спеціально організованих заходів політичного, правового, соціального, фінансового, економічного характеру, покликаних:

- стимулювати розвиток тих територій, які з об'єктивних причин не можуть функціонувати в режимі саморозвитку;
- створювати умови для виникнення і функціонування національно значимих потенційних "точок зростання" (вільних економічних зон, технопарків тощо);
- забезпечувати виконання окремими територіями загальнодержавних функцій (утримання на території об'єктів державного значення) [3].

Ефективним державне регулювання розвитку територій може бути лише за умови виконання його основних принципів, до яких належать: обґрунтоване та ефективне поєднання державного регулювання й ринкового саморегулювання залежно від ступеня адаптації до них регіонів та рівня їх депресивності й обґрунтування та реалізація механізмів державного регулювання регіонального розвитку в режимі "особливої відповідальності" [11]

В Україні, за сучасних умов трансформації суспільства та поступового переходу до ринкових відносин, державне регулювання регіонального розвитку може здійснюватися у формі: трансфертів, спрямованих до місцевих бюджетів з державного бюджету, для вирівнювання фінансового забезпечення регіону;

додаткової фінансової підтримки депресивних регіонів; державних цільових програм, спрямованих на вирішення територіальних проблем (досягнення прискореного зростання пріоритетних галузей регіонального господарства, зростання експортного потенціалу регіону); бюджетних інвестицій і конкретних інвестиційних проектів (так званий бюджет розвитку) тощо.

Принагідно слід зазначити, що здійснення державного регулювання територіального розвитку в Україні стикається з багатьма труднощами. Перепонами державного регулювання розвитку територій є відсутність єдиної нормативно встановленої процедури "відбору" регіональних проблем для прийняття рішень на державному рівні.

До головних перешкод на шляху забезпечення ефективного державного регулювання регіонального розвитку в Україні можна віднести: відсутність системного підходу до регіональної політики, невизначеність стратегічних перспектив регіонального розвитку; недостатнє використання існуючих інструментів державного регулювання, спрямованих на стимулювання розвитку регіонів, у тому числі депресивних територій; низьку інституційну та фінансову спроможність місцевих органів влади щодо вирішення питань місцевого значення; відсутність дієвих та ефективних механізмів формування місцевих бюджетів на основі гарантованих державою соціальних стандартів надання послуг населенню незалежно від місця проживання; незавершеність формування та недосконалість моделі управління на регіональному рівні.

Державне регулювання розвитку регіонів, як і будь-яка інша діяльність держави, потребує також належного нормативно-правового забезпечення. Назріла нагальна потреба у прийнятті низки законів та підзаконних актів, які б нормативно закріпили довгострокову концепцію регіонального розвитку, базові засади державного регулювання розвитку регіонів, визначили його предмет, коло суб'єктів, форми і методи такого регулювання.

Відсутність системного підходу до реалізації регіональної політики, невизначеність стратегічних перспектив регіонального розвитку, тобто несприйняття протягом тривалого часу органами влади поняття "планування регіонального розвитку", призвели до неефективного застосування механізмів регулювання регіонального розвитку [1, с. 278-279]

На основі аналізу зазначених та багатьох інших проблем можна запропонувати основні заходи з удосконалення державного регулювання територіального розвитку:

1. Впровадити та постійно застосовувати в управлінській практиці інструменти стратегічного планування розвитку території, яке б сприяло точному визначенню пріоритетів регіонального розвитку.

2. Удосконалити механізми державної підтримки розвитку депресивних регіонів.

3. Розробити систему заходів з розбудови інфраструктури регіону, маючи на меті покращання умов використання інноваційних технологій, підвищення інвестиційної привабливості регіонів, розширення залучення вітчизняних та іноземних інвестицій для регіонального розвитку тощо.

4. Адаптувати національне законодавство з питань регіональної політики до міжнародних норм та стандартів.

5. Удосконалити системумоніторингу та контролю регіонального розвитку тощо.

Висновки і пропозиції. Отже, економічне регулювання територіального розвитку покликане за допомогою формування найбільш раціональних пропорцій в економіці сприяти якнайповнішому використанню елементів продуктивних сил, що є в наявності, у процесі здійснення стадій суспільного відтворення. Для чого необхідний відповідний механізм, що включає цільову спрямованість, методи (інструменти), форми їх взаємодії (організацію) і способи (технологію) дії на характер протікання стадій суспільного відтворення.

У подальшому треба буде досліджувати ймовірність побудови моделі економічного регулювання розвитку регіону. Принципи формування такої моделі повинні передбачати настановний принцип розмежування компетенцій, забезпечення субординації за ієрархією стосунків між рівнями, з'єднання загальнодержавних і місцевих (територіальних) інтересів, економічну доцільність, фінансове і матеріальне забезпечення виконання повноважень, відповідальності, підконтрольності і підзвітності за виконання повноважень.

Зважаючи на систему чинників, що впливають на соціально-економічний розвиток України в сучасних умовах, а саме процеси глобалізації світових економічних відносин та європейської регіоналізації, пріоритетності інноваційного шляху розвитку, інформатизації суспільства, загострення міжнародної конкуренції, держава має застосовувати таку політику впливу на регіональний розвиток, яка б забезпечувала: створення та зміцнення єдиного економічного простору держави; гарантування унітарності та територіальної цілісності держави за умови відповідної економічної самостійності регіонів; раціональне поєднання загальнодержавних і місцевих інтересів на основі децентралізації та деконцентрації влади; зменшення міжрегіональних відмінностей у рівнях соціально-економічного розвитку регіонів, у рівнях та якості життя населення; підвищення конкурентоспроможності регіонів на основі оптимального використання їх соціально-економічного потенціалу та геополітичного розташування; селективну підтримку депресивних (проблемних) територій та територій пріоритетного розвитку.

Отже, за сучасних умов ринкових перетворень державне регулювання територіальним розвитком стає ключовою ланкою державного управління, що формується під впливом багатьох факторів, певна сукупність яких створює підвалини його теоретичних засад і посилення регіональних і місцевих впливів.

Проте існують проблеми регулювання розвитку регіону, зумовлені складним взаємопроникненням природних, просторових, економічних, політичних і соціальних суперечностей, що пов'язано зі значною неоднорідністю територій країни та великою поліструктурністю територіальної організації влади.

Реалізація ідеї міцної держави неможлива без зміцнення усіх її складових, у тому числі й регіональних. Державне регулювання територіального розвитку

не повинно передбачати створення усередненої картини розвитку регіонів. Метою політики має стати побудова України як держави взаємодіючих регіонів, що утворюють єдину країну.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. З метою підвищення ефективності державного регулювання регіонального розвитку доцільно впроваджувати новітні технології, до яких належить регіональний моніторинг, або моніторинг регіональних ситуацій і регіональних проблем, під яким розуміють спеціально організовану і постійно діючу систему необхідної статистичної звітності, збирання й аналізу статистичної інформації, здійснення додаткових інформаційно-аналітичних обстежень (опитування населення тощо) і діагностики стану, тенденцій розвитку гостроти загально-регіональних ситуацій і регіональних проблем. Тому в подальшому доцільними є дослідження теоретичних та прикладних аспектів формування систем регіонального моніторингу

Бібліографічні посилання:

1. Бандур С. І. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика / С. І. Бандур, Т. А. Заяць, І. В. Терон. - К. : РВПС України НАН України, 2002. - 250 с.
2. Володіна І. М. Вдосконалювання державного регулювання регіонального розвитку [Текст] / І. М. Володіна // Комунальне господарство міст : науковотехнічний збірник. Вип. 98: Серія: Економічні науки. – К. : Техніка, 2011. – С. 111–118.– Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_98/111_119.pdf.
3. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації / З. В. Герасимчук. - Луцьк : Надстир'я, 2001. – 528с.
4. Груздев А. Стратегія розвитку регіона: цілі, переваги, технологія розробки / А. Груздев // Общество и экономика. – 2008. – № 1. – С. 115 – 120., с. 116 – 117.
5. Керецман В. Ю. Державне регулювання регіонального розвитку: теоретичні аспекти [Текст] : Монографія / В. Ю. Керецман. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 188 с.
6. Костяев А. Територіальна диференціація умов господарювання / А. Костяев // Економіст. – 2006. – № 9. – С. 23 – 30. Костяев А. Територіальна диференціація
7. Національна економіка [Текст] / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна, Т. Л. Желюк, Т. М. Попович. – К. : Знання, 2011. – 463.
8. Регіональна політика і механізми її реалізації / За ред. акад. НАН України М. І. Долішнього. – К. : Наук. думка, 2003. – 504 с.
9. Усов А. Б. Методи управління еколого-економічними системами / А. Б. Усов // Экономика и управление. – 2007. – № 2 (28). – С. 88 – 90.
10. Фетисов Г. Г. Региональная экономика и управление / Г. Г. Фетисов, В. П. Орешин. - М. : ИНФРА-М, 2006. - 416 с.
11. Фрис Р. Сучасні аспекти взаємодії державного регіонального управління з органами місцевого самоврядування / Р. Фрис, В. Копитко // Регіональна економіка. – 2001. – № 1. – С. 119 – 125.
12. Храпунов В.В. Региональные аспекты экономической реформы в Казахстане. Алматы: Билим, 1999 – 271 с.

List of references:

1. Bandur S. I. Suchasna rehional'na sotsial'no-ekonomichna polityka derzhavy: teoriia, metodolohiia, praktyka / S. I. Bandur, T. A. Zaiats', I. V. Teron. - K. : RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, 2002. - 250 s.
2. Volodina I. M. Vdoskonaliuvannia derzhavnoho rehuliuвання rehional'noho rozvytku [Tekst] / I. M. Volodina // Komunal'ne hospodarstvo mist : naukovotekhnichnyj zbirnyk.

- Vyp. 98: Serii: Ekonomichni nauky. – K. : Tekhnika, 2011. – S. 111–118.– Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_98/111_119.pdf.
3. Herasymchuk Z. V. Rehional'na polityka staloho rozvytku: metodolohiia formuvannia, mekhanizmy realizatsii / Z. V. Herasymchuk. - Luts'k : Nadstyr'ia, 2001. – 528c.
 4. Hruzdev A. Stratehii razvytyia rehyona: tsely, pre-ymuschestva, tekhnolohiia razrobotky / A. Hruzdev // Obschestvo y ekonomyka. – 2008. – № 1. – S. 115 – 120., s. 116 – 117.
 5. Keretsman V. Yu. Derzhavne rehuliuвання rehional'noho rozvytku: teoretychni aspekty [Tekst] : Monohrafiia / V. Yu. Keretsman. – K. : Vyd-vo UADU, 2002. – 188 s.
 6. Kostiaev A. Terrytoryal'naia dyfferentsyatsiia uslo-vyj khoz'iajstvovanyia / A. Kostiaev // Ekonomyst. – 2006. – № 9. – S. 23 – 30. Kostiaev A. Terrytoryal'naia dyfferentsyatsiia
 7. Natsional'na ekonomika [Tekst] / A. F. Mel'nyk, A. Yu. Vasina, T. L. Zheliuk, T. M. Popovych. – K. : Znannia, 2011. – 463.
 8. Rehional'na polityka i mekhanizmy ii realizatsii / Za red. akad. NAN Ukrainy M. I. Dolishn'oho. – K. : Nauk. dumka, 2003. – 504 s.
 9. Usov A. B. Metody upravleniia ekoloho-ekonomycheskymy systemamy / A. B. Usov // Ekonomyka y upravlenye. – 2007. – № 2 (28). – S. 88 – 90.
 10. Fetysov H. H. Rehyonal'naia ekonomyka y upravlenye / H. H. Fetysov, V. P. Oreshyn. - M. : YNFRA-M, 2006. - 416 s.
 11. Frys R. Suchasni aspekty vzaiemodii derzhavnoho rehional'noho upravlinnia z orhanamy mistsevoho samovriaduvannia / R. Frys, V. Kopytko // Rehional'na ekonomika. – 2001. – № 1. – S. 119 – 125.
 13. Khrapunov V.V. Rehyonal'nie aspekti iekonomycheskoj reformi v Kazakhstane. Almaty: Bylym, 1999 – 271 s.

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
Економіка і Фінанси**

**SCIENTIFIC JOURNAL
Economics and Finance**

№ 9, 2016

**Журнал включено до
Російського індексу наукового цитування (РИНЦ)
Index Copernicus International
Ulrich's Periodicals Directory**

Матеріали публікуються українською, російською й англійською мовами

Засновник і видавець: Дробязко Світлана Ігорівна

E-mail: ecofin.at.ua@gmail.com

Сайт: <http://ecofin.at.ua>

Поштова адреса: 49107, м. Дніпропетровськ, а/с 5720

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 20225-1025-Р

Віддруковано: ПП «Ліра ЛТД»

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Погребняка, 25/57.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру

Серія ДК № 188 від 19.09.2000 р.

Формат 60/84/8 Підписано до друку: 08.10.2016 р. Наклад 150 прим.

Научный журнал «ЭКОНОМИКА И ФИНАНСЫ» (Украина)
приглашают принять участие в Международных научно-практических конференциях:

«Геополитические процессы в современном мире»
которая состоится в Vienna, Austria, 25 ноября 2016 года

Контрольные даты конференции:

Дата проведения конференции	25 ноября 2016 г.
Последний срок представления материалов	24 ноября 2016 г. (включительно)
Срок выхода из печати эл.версии сборника	15 декабря 2016 г.

«Тенденции развития отечественной и мировой науки»
которая состоится в Nuremberg, Germany, 28 декабря 2016 года

Контрольные даты конференции:

Дата проведения конференции	28 декабря 2016 г.
Последний срок представления материалов	27 декабря 2016 г. (включительно)
Срок выхода из печати эл.версии сборника	15 января 2017 г.

Тематические направления конференций:

- Секция 1.* Экономика и управление национальным хозяйством.
- Секция 2.* Международная экономика.
- Секция 3.* Экономика и управление предприятием.
- Секция 4.* Развитие производительных сил и региональная экономика.
- Секция 5.* Деньги, финансы и кредит.
- Секция 6.* Бухгалтерский учет, анализ и аудит.
- Секция 7.* Налогообложение и бюджетная система.
- Секция 8.* Экономическая безопасность субъектов хозяйственной деятельности.
- Секция 9.* Математические методы в экономике.
- Секция 10.* Государственное управление, самоуправление и государственная служба.
- Секция 11.* Право.
- Секция 12.* Экономика туризма.
- Секция 13.* Менеджмент.
- Секция 14.* Маркетинг.
- Секция 15.* Психология, педагогика и образование.

Форма участия в конференции – заочная (дистанционная).

Рабочие языки конференции: английский, русский, немецкий, французский, украинский и др.

Материалы конференции будут опубликованы в форме **сборника научных статей** и разосланы авторам, а так же доступны в электронном виде на сайте <http://conf.at.ua>

Детальная информация на сайте: <http://conf.at.ua>

Координатор конференции:

кандидат экон. наук, доцент Дробязко Светлана Игоревна

Viber, моб. тел. +38 (068) 851-75-52

Skype: svetlana16471

E-mail: conf.at.ua@gmail.com

Сайт конференций: <http://conf.at.ua>

График публикации коллективных научных монографий на 2016 год

<i>Название конференции, исходные данные издательства</i>	<i>Срок предоставления материалов</i>	<i>Срок выхода эл. версии</i>
Экономика знания: вопросы теории и практики. Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada	Октябрь 2016	Ноябрь 2016
Современные технологии менеджмента. EDEX, Madrid, España	Октябрь 2016	Ноябрь 2016
Стратегии социально-экономического развития регионов. Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv, Bulgaria	Октябрь 2016	Ноябрь 2016
Социально-экономические системы: реалии и векторы развития. «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education. Vienna	Ноябрь 2016	Декабрь 2016
Конкурентоспособность: экономика, маркетинг, менеджмент. C.E.I.M., Valencia, Venezuela	Ноябрь 2016	Декабрь 2016
Экономика предпринимательства в условиях глобализации. FIDELITE EDITIONS, Namur, Belgique	Декабрь 2016	Январь 2017
Аудит и контроль: организация, методика, практика. Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America	Декабрь 2016	Январь 2017

Координатор – секретарь оргкомитета
кандидат экон. наук, Дробязко Светлана Игоревна
тел. +38 (068) 851-75-52
E-mail: ecofin.at.ua@gmail.com
Сайт: <http://ecofin.at.ua>

Научный журнал «ЭКОНОМИКА И ФИНАНСЫ» (Украина)

приглашает принять участие в
Постоянно действующем международном семинаре-стажировке:
«Инновационные технологии в науке и образовании: европейский опыт»
Academy J. Dlugosza in Czestochowa (Poland)

Целевая группа: профессорско-преподавательский состав, руководители высших учебных заведений, аспиранты, докторанты, магистранты, представители органов государственного и местного самоуправления, общественных организаций, предприятий, финансовых и других учреждений, все заинтересованные лица.

Руководитель программы:
professor of Academy J. Dlugosza in Czestochowa (Poland),
Dr.hab., MBA,
Walery Okulicz-Kozaryn

Форма участия - заочная (дистанционная). Для удобства участников, все занятия проводятся на русском языке.

Участие в семинаре-стажировке возможно в трех вариантах: **Минимальном, Базовом, Профи.**

Все варианты реализуются индивидуально, с помощью инновационных образовательных технологий. Участие в семинаре-стажировке автоматически является эффективным инструментом роста педагогического мастерства.

Начало Семинара-стажировки – в течение 2-4 дней с даты проведения платежа.

В стоимость участия входят следующие расходы: участие в международном семинаре-стажировке, публикация статьи в сборнике научных статей, получение сертификата международного образца о прохождении программы повышения квалификации, стоимость рассылки сборника статей и сертификата международного образца о прохождении программы повышения квалификации заказным письмом.

Рабочие языки публикации статей: английский, русский, польский, немецкий, французский, украинский и др.

Контактная информация:

кандидат экон. наук, доцент Дробязко Светлана Игоревна

моб. тел. +38 (068) 851-75-52 (Viber)

Skype: svetlana16471

E-mail: conf.at.ua@gmail.com

Сайт: <http://conf.at.ua>

Научный журнал «ЭКОНОМИКА И ФИНАНСЫ»

оказывает услуги по:

- разработке макета для издания в типографии и/или печать по макету автора различных видов полиграфической продукции: монографий (авторских и коллективных), книг, брошюр, учебников, учебных пособий, сборников статей и материалов конференций и других материалов в мягком и твердом переплете без ограничения тиража (от 1 до 1000 экземпляров);

- профессиональной корректуре текста;

- профессиональному переводу текста на: русский, английский, немецкий, французский, украинский и другие языки;

- присвоению выходных данных (УДК, ББК) и ISBN Австралии, Австрии, Болгарии, Великобритании, Германии, Канады, США, Украины;

- размещению научных работ в научной электронной библиотеке eLIBRARY.RU и в Российском индексе научного цитирования. Разместить можно как новые научные работы, так и труды, изданные под Вашим авторством ранее.

Подробная информация на сайте журнала: <http://ecofin.at.ua/>

Надеемся на дальнейшее сотрудничество.